

Journal of Analytic Divinity
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/jad>
E-ISSN: 2602-3792
8/2 (2024), 197-229

Gençlerde Din ve Hayat Algısı: Hallyu Örneği
Perception of Religion and Life Among Adolescents: Hallyu Sample

Büşra Tamer

Din Psikolojisi Bilim Uzmanı, TDV İLK SAY Kurulu Başkanlığı,
Expert on Psychology of Religion, TDV İLK SAY Kurulu Başkanlığı
Ankara/Türkiye

E-posta: tamerbusra79@gmail.com

ORCID ID: 0009-0006-7360-0455

Behlül Tokur

Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt University, Faculty of Theology, Department of
Philosophy and Religious Studies, Ankara/Türkiye.

E-posta: btokur@aybu.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-6509-3100

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 31 Ekim/October 2024

Kabul Tarihi / Date Accepted: 12 Aralık/December 2024

Yayın Tarihi / Date Published: 15 Aralık/December 2024

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Kış/Winter

DOI: jad.1576824

Cite as / Atıf: Tamer, Büşra-Tokur, Behlül. "Gençlerde Din ve Hayat Algısı: Hallyu Örneği". *Journal of Analytic Divinity*, 8/2, 2024, 197-229.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur/It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (Büşra Tamer-Behlül Tokur)

Finansal Destek / Grant Support: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmiştir. / The authors declared that this study has received no financial support.

CC BY-NC 4.0 | This paper is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial License

Yazar Katkıları / Author Contributions: Büşra Tamer %60-Behlül Tokur % 40

Web: <http://dergipark.org.tr/jad> | **e-mail to:** editorjand@gmail.com

Öz

Kültür zaman içinde değişir ve diğer kültürleri etkileyebilir, dönüştürebilir. Bunlardan birisi olan ve “Kore dalgası” olarak bilinen Hallyu’nun (한류) kültürel etkisi 90’ların sonundan itibaren Asya’nın ötesinde kendisini göstermeye başlamıştır. Türkiye’de Hallyu, TRT’de yayınlanan Güney Kore dizileri ile gençler arasında etkisini artırmıştır. Ergenlik ve ilk yetişkinlik döneminin bireyin din ve hayat algısını şekillendirmedeki yeri göz önüne alındığında bu dönemde gençlerin Hallyu’ya olan ilgilerinin din ve hayat algıları üzerindeki etkisini incelemek oldukça önemlidir. Nitel araştırma yöntemleri kullanılarak Türkiye’deki 14-28 yaş arası genç bireylerle gerçekleştirilen bu çalışmada, liseden yüksek lisansa, farklı seviyelerde eğitim alan 25 kişiden yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile veri toplanmış ve halka açık etkinlikler ile çevrim içi platformlarda katılımcı gözlem gerçekleştirilmiştir. Araştırma süreci boyunca elde edilen gözlem ve mülakat verileri tematik içerik analizi ile incelenmiş ve bulgular bilimsel açıdan yorumlanmıştır. Çalışma kapsamında gençlerin genel olarak Hallyu’yu bir sosyal destek ve başa çıkma mekanizması olarak kullandıkları, kapsayıcı bir hayat anlamına sahip olmadıkları, aynı zamanda din ve Tanrı algılarının güven ve huzur arayışlarını desteklediği görülmüştür. Öte yandan gençlerin, Hallyu öğeleri aracılığı ile sosyal aidiyet ve duygusal destek buldukları, dinî algılarında ise hem pozitif hem de negatif duygular yaşadıkları, çoğunlukla çevresel faktörlerden dolayı bireysel bir dindarlık yaşamayı tercih ettikleri gözlemlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Din Psikolojisi, Din Algısı, Dinî Gelişim, Hallyu, Hallyu Fan, Hayat Algısı

Abstract

Culture evolves over time, influencing and transforming other cultures. One of them is Hallyu (한류), known as “Korean Wave,” whose cultural impact began to extend beyond Asia in the late 1990s. In Turkey, Hallyu’s influence has increased among youth, primarily through South Korean dramas aired on TRT. Given the significance of adolescence and early adulthood in shaping an individual’s perception of religion and life, examining the impact of youth’s interest in Hallyu on these perceptions is crucial. Using qualitative research methods, this study was conducted with adolescents in Turkey aged 14-28, from high school to graduate-level education, data were collected through semi-structured interviews and participant observation at public events and online platforms. Observational and interview data gathered during the research were analyzed through thematic content analysis, and findings were interpreted scientifically. The study reveals that adolescents generally use Hallyu as a social support and coping mechanism, as they seek security and peace through their perceptions of religion and deity without embracing an encompassing life philosophy. Furthermore, it was observed that youth found social belonging and emotional support through Hallyu elements and experienced both positive and negative feelings in their religious perceptions, often opting for individual religiosity due to environmental factors.

Keywords: Psychology of Religion, Perception of Religion, Religious Development, Hallyu, Hallyu Fan, Perception of Life

Giriş

Bireylerin evreni, hayatı anlayabilmesi için tüm bunları zihninde bir düzene sokmaları gerekmekte, toplum içindeki yerlerini ve amaçlarını saptayabilmeleri de yine bu düzenden geçmektedir. Bu düzene sokmadan önceki adım ise tüm bu kavramlar ile ilgili bir algıya sahip olmalarıdır. Öyle ki bireyler toplumdaki yerlerini, ihtiyaçlarını, amaçlarını yani kendilerini bulabilmeleri için her birinin hayatı anlamaya ve anlamlandırmaya çalışacakları bir hayat görüşü, hayat algısı belirlemeleri gerekmektedir. Bireylerin hayata nasıl bir anlam verdikleri, hayatı nasıl algıladıkları ile ilgilidir. Dolayısıyla bireylerin hayat algılarını anlayabilmek onlar için hayatın ne anlam ifade ettiğinden geçmektedir (Frankl, 1992; Türkkahraman, 2004; Naugle).

Ergenlik ile birlikte soyut düşünceler geliştirmeye ve soyut kavramları daha iyi anlamaya, kullanmaya başlayan birey daha bilinçli hareket eder. Bunun yanı sıra bireyin ergenlik ile birlikte toplumsal olaylarla ilgilenmeye, hayat görüşü geliştirmeye, hayatın anlamı ile ilgili tatmin edici cevaplar bulmaya başladığı görülür (Yörükoğlu, 1985; Çuhadaroğlu Çetin, 2006; Cole, 1946). İnanma ihtiyacı içinde olan insan, dine karşı duyulan ilginin artmaya başladığı bu dönemde, yaşamını dini inanç ve dini davranışlara göre düzenlemeye başlar. Ergenlik döneminin sonlarına doğru ise bireyin din ve Tanrı'ya dair duygularının, düşüncelerinin, algılarının netleşmeye başlaması beklenir (Cole, 1946; Yörükoğlu, 1985; Çuhadaroğlu Çetin, 2006; Hill - Hood, 1999; Topuz, 2003). Olgunlaşan bu bireylerin yaşamış oldukları erken deneyimlerinin mükemmel olmadıklarını fark ederek gerginlik ve hayal kırıklığı yaşadıkları görülebilir. Yine bu süreçte bireyler daha önce geçerli saydıkları, kabul ettikleri değerleri ve dini inançları sorgulamaya başlayıp Tanrı ile ilişkilerinde bireyselleşebilirler (Bahadır, 1994; Hökelekli, 1996; Tokur, 2020).

Yaşadıkları değişimlerin iç dünyalarında yarattığı karmaşa ve sıkışmışlık, ergenlik döneminin kendine has bunalımları, toplumun geçirdiği değişimlerin etkisi de göz önünde bulundurulduğunda, ergen bireylerin din konusunda çelişkiler yaşadıkları ve tereddütlü oldukları görülebilir. Sağlıklı bir dini kimlik edinebilmeleri, güçlü bir dini gelişim sağlamaları bu dönemdeki gençlerin aradıklarını, sorularının ve sorunlarının cevabını dinde bulabilmeleri ile mümkündür. Dinin bireyde etkisinin yüksek, güçlü olabilmesi için dinin bireyin "güvenlik, kimlik, bağlanma, anlama" gibi psikolojik ihtiyaçlarına cevap vermesi gerekir. Ancak bu dönemde dinin bireyler için bir sözünün olmaması, onlara bir anlam ve amaç vermemesi durumunda bireylerde dine ilgisizleşme ve bu ilgisizleşmenin yol açabileceği birtakım psikolojik sorunlar görülebilir (Koca, 2007; Ceylan, 2010; Hökelekli, 1996; Hood vd., 1996; Peek, 2005).

Bireylerin gelişiminde kritik bir dönüm noktası sayılan ergenlik döneminde, hayat algısı ve din algısı başta olmak üzere, dinî düşüncenin gelişiminin yaşandığı, din algısının oluştuğu ve bu sürecin ergenlik dönemi sonrasına da uzandığı bilinmektedir (Gottlieb, 2006). Bu dönem bireyin yalnızca dinî gelişimi için değil kişilik gelişimi için de kritik bir öneme sahiptir. Birbirinden ayıramayacağımız bu dinî ve kişilik gelişimi birbirine paralel ilerleyen olgulardır. Ergenlik ve ilk yetişkinlik döneminde büyük bir artış gösteren bilişsel, psikolojik, fizyolojik ve çevresel değişimler bireyin dinî gelişimini etkilemektedir (Karaca,

2007; Bahadır, 2002). Dolayısıyla bireyin gelişimi için en önemli dönemleri sayılabilecek ergenlik ve ilk yetişkinlik döneminde, sayısı milyonlara ulaşan ve çoğunluğu gençlerden oluşan ve küresel bir kültürel etkileşimin parçası olan bu sosyal grubun üyelerinin, Hallyu fanlarının algılarını incelemek, onların gelişimlerini takip edebilmek açısından büyük önem taşımaktadır.

Araştırmada bulgular ışığında Türkiye'deki gençlerin neden Güney Kore'ye, Hallyu'ya ilgi duydukları; gençlerin bireysel kimlikleri, gruba aidiyetleri, başa çıkma yöntemleri, din ve hayat algıları, yaşadıkları kültürel etkileşimin din ve hayat algılarına nasıl bir etkisinin olduğu anlaşılmalı çalışılacaktır. Bu bağlamdan hareketle söz konusu çalışmanın konusu Güney Kore kültürüne ilgi duyan Türkiye'deki gençlerin din ve hayat algısını anlamak olarak ifade edilebilir.

1. Kavramsal Çerçeve

Yaşamı boyunca sürekli bir gelişim ve değişim içinde olan insanın hayatında ergenlik döneminin önemli bir yeri vardır. Çevresi tarafından hem çocuk hem erişkin hem de ne çocuk ne erişkin olarak kabul gören bu bireyler ergenlik dönemi boyunca pek çok değişim ve dönüşüm yaşamaktadırlar. Nitekim insanın yalnızca büyümekle kalmayıp aynı zamanda gelişen bir varlık olması onun yetişkin vücuduna sahip bir bebek olarak kalmasını engeller (Onur, 1987; Hall, 1924; Hadfield, 1964).

Ergenlik (Adolescence) kavramını ilk kez kullanan ve bu konunun temellerini atan Hall ergenliği insan evriminde ilkelikten uygarlığa geçişi simgeleyen, insanın vahşiliğini atıp yavaş yavaş kültürlenmeye başladığı dönem olarak tanımlamaktadır. Ergenlik ile birlikte bireyde birtakım fiziksel değişimler ve cinsel gelişimlerin yanında hormonal, sosyal, duygusal, kişisel, zihinsel pek çok değişim ve gelişim yaşanmaktadır. Bu gibi değişim ve gelişimlerin ergende yarattığı psikolojik yansımalarının birtakım bedensel ve zihinsel hastalıklara neden olabildiği görülmektedir. İkinci doğum olarak kabul edilen ergenlik dönemi gelişimsel anlamda, psiko-sosyal gelişim anlamında oldukça önem taşımaktadır (Sandström; Onur, 1987; Sperling; Cole, 1946).

Ergenliğin, ilk organik belirti olan bulûğ ile başladığı kabulü hakimdir ancak bu çağın başlangıç ve bitişinde yaş sınırları çeşitlilik arz etmekte olup bir görüş birliği söz konusu değildir. Ayrıca bireylerin yetiştiği çevre ve iklim koşullarının, zekâ seviyelerinin, kurdukları ilişkilerin, mental sağlık düzeylerinin, beslenme ve bakım koşullarının, ekonomik durumlarının, cinsiyetlerinin, ırk ve etnik kökenlerinin çeşitliliği düşünüldüğünde ergenliğin başlangıç ve bitiş yaşlarının her bireyde farklı olması normal karşılanmaktadır (Hökelekli, 1980; Hökelekli, 1996; Tracy, 1925; Onur, 1987; Yörükoğlu, 1985).

Soyut düşüncenin de bu dönemde gelişmesi ile birlikte ergen; ailevi durumlar, kendi kişiliği, insanların onla ilgili düşünceleri, eğitim hayatı gibi konular üzerine düşünmeye ve kaygılanmaya başlar. Ayrıca ergen zaman kavramının, ölümün farkına varmaya başlar ve böylece dini konularda daha çok bilgi edinmek ister ancak bu konuda doğruyu ve yanlış

birbirinden ayırt edememek onda ek strese, kaygıya neden olabilir. Ergenin zihinsel gelişimi ile birlikte düşünme yetisinde oluşan bu gelişimle bireyin yaşamın anlamı, felsefi ve dinî soyut kavramlar hakkında düşüncelere daldığı da görülebilir.

Ergenliğin süresi bireyden bireye değişir ancak bireyin erişkin psikolojik olgunluğa ulaşması, toplumda yetişkin rolleri üstlenmeye hazır hale gelmesiyle sona erer. Bazı bireylerde bu sürecin ömür boyu sürdüğü de görülebilir. Bireyin çocuksu ve ergen duygusal tepkilerden kurtulmaması, heteroseksüel ilgi geliştirememesi, aile gözetiminden özgürleşememesi, ekonomik ve düşünsel özgürlüğünü elde edememesi, zamanını yönetmeyi öğrenememesi, gerçek hayata duygusal ve sosyal uyum sağlayamaması, bir hayat felsefesi geliştirememesi durumlarında veya bunlardan herhangi birine ulaşmada başarısız olması durumunda çocukluktan çıkıp yetişkin olamaz (Cole, 1946; Yörükoğlu, 1985; Çuhadaroğlu Çetin, 2006; Miller, 2008).

Ergenliğin ilk belirtisi olan bulûğ ile birlikte, İslam dininde bireyler dinen sorumlu tutulmaya başlanır, beden ve ruhen belli ve yeteri düzeyde asgari olgunluğa ulaştıkları için fiil (yapabilme) ehliyeti, yani anlama, düşünme, eylem yeteneklerinin zamanla gelişimine bağlı olarak yapabilme niteliği kazanırlar. Bu noktada ise onların yaşlarına, gelişim düzeylerine uygun sorumluluklar ve haklar verilmesi tavsiye edilmektedir. Dinen yetişkin statüsünde sayılan birey artık dinin kural, emir, yasak ve görevleri, sorumluluğu ile yükümlüdür. İnanma ihtiyacı içindeki birey bir çeşit dini gelişim göstermeye, yaşamını dini inanç ve davranışlar doğrultusunda düzenlemeye başlar. Ancak bireyin ergenlik döneminde yaşadığı değişimler, psikolojik buhranlar ve sıkıntılar onun ahlaki, dini bunalımlar yaşamasına neden olabilmektedir (Bardakoğlu, 1994; Bardakoğlu, 1992; Hökelekli, 1996; Hökelekli, 1980; Tracy, 1925; Onur, 1987).

Artık soyut düşünebilen ve düşüncesi “varsayımlı ve tümdengelimli” nitelik kazanan ergen bireyler duyular ötesi alanlar hakkında işlem yapabilecek kapasite kazanmışlardır ve dini, metafizik konularda düşünüp bilinçli idrak gerçekleştirebilirler. Ergenlik döneminin sonlarına doğru ise bu bireylerin din ve Tanrı ile ilgili duygu ve düşünceleri, algıları netleşmeye başlar. Ayrıca değişen rollerine paralel doğrultuda, hayat boyu yaşadığı zihinsel, psikolojik, ahlaki, psiko-sosyal gelişimlerine bağlı olarak, yaşamının farklı evrelerinde, bireylerin dini gelişiminde değişimler yaşanır. Bu değişim ve gelişimler hususunda araştırmacıların ortak kanaatine sahip oldukları görülse de değişimlerin hangi yaşlarda olduğu konusunda görüşler farklılaşabilmektedir. Nitekim kronolojik yaş ile zihinsel yaş arasındaki farklılık, alınan dini eğitim, ebeveynlerin dini tutumları, bireylerin yaşadığı içsel zorluklar gibi faktörlerden dolayı dini düşüncenin bireyden bireye farklı gelişim gösterdiği görülebilir (Gottlieb, 2006; Hökelekli, 1996; Hökelekli, 1980; Argue vd., 1999; Goldman, 1964; Karaca, 2007).

Ergenlik öncesi dönemde bireyler kudretli bir tanrının varlığını sezmeye başlarken zihinsel gelişimde 12 yaş üzerine çıkabilmiş çocuklar dine yeni bir ilgi göstermeye, din ile ilgili sorularına mantıksal cevaplar beklemeye başlar. 13 yaş civarında ise artık dinsel bir uyanış gösteren ergen bir din anlayışına, din algısına sahip olur ve dini gelişimi, dini duygunun gelişimi, dine artan ilgisi açıkça görülebilir. Ayrıca birey ergenlik döneminde, o

zamana kadar kabul ettiği dini inançlara ilk kez eleştirel yaklaşıma başlar, yerleşik inançlarını gözden geçirir, inançları sarsılır. Bu dönemde bireyler bir yandan dine yaklaşmakta, bir yandan da dinden uzaklaşmaktadır.

Ergenlik dönemi boyunca da bireyde dini inançlar ve kavramlar soyutlaşıp farklılaşır ancak bu farklılaşmanın, gelişimin hızı ve boyutu bireylerin eğitimi, içinde yetiştiği toplum, aile, kültür, sosyal ve dini çevreden etkilenmektedir. Ayrıca, ergenin çevresindeki dini içerik aktarıcıları ve bu kişilerden edindiği ilk izlenimler de bireyin dini gelişimi üzerinde tesirli olabilmektedir. Bu bağlamda toplumsal ve dini tutumun da dini gelişimi etkilediği söylenebilir. Hökelekli ergenlerde dini gelişimi beş aşamada incelemiştir. Bunlardan “Dinî şuurun uyanışı (12-14)” aşaması bireyin ergenliğin bunalımlı safhasından önceki dinî gelişimini; “Dinî şüphe ve çatışmalar (14-18)”, “Suçluluk ve günahkarlık duyguları”, “Tevbe ve dine dönüş”, “Dinî inanç ve tutumların netleşmesi (18-21)” aşamaları ise ergen bireylerin dinî gelişimini kapsamaktadır (Hökelekli, 1980; Hökelekli, 1996; Hurlock, 1955; Armaner, 1980; Özbaydar, 1970).

Bireylerin aradıklarını dinde bulamamaları, dini eğitimin yetersizliği, bağımsızlık isteği ile dini otoritelerden kopmaları, dini konularda bilgi ve rehber eksikliği, başarısız dini sosyalizasyon gibi hususlar dini reddetme, din değiştirme, ailenin dini değerlerini reddetme ile sonuçlanabilir. Ayrıca dinin yalnızca zayıflar için bir sığınak addedilmesi ve din adı altında toplumda yaşanan çelişki ve olumsuzluklar, dinin gençlerin beklentilerini ve psikolojik ihtiyaçlarını (kimlik, güvenlik, anlama, bağlanma vb.) karşılamıyor olması, nefsanî arzuların dinî ahlak kaidelerinin önüne geçiriliyor olması gibi durumların da gençlerin tereddüt ve çelişkilerini şiddetlendirdiği, bu durumun da yine aynı sonuçları doğurduğu görülmektedir. Ergenlik döneminde bireyin dinden, dini inanç ve davranışlardan uzak, dinden soyutlanmış bir kimlik edinmesi ise yetişkinliğe geçişte psikolojik sorunlar yaşamasını kaçınılmaz kılabilir (Hökelekli, 1996; Hood vd., 1996).

Hayatın akışında bireyin edindiği aile, iş, kariyer, hobiler, kişisel gelişim, ruhsal konular, din gibi hayatı önemli kılan alanlar da onun yaşam gayesini ortaya koyar, hayatın anlamını oluşturur. Hayatın anlamı ise bireylerin yaşamlarını ne ölçüde anladıklarını ve ne kadar önemsediklerini ifade eder. Bu anlam insanın kendisi ve kendisi dışındaki şeyleri tanımlayan, onlarla ilişkilerini düzenleyen bir haritayı temsil etmektedir. Nitekim bedenî canlılığı için ruhun önemi ve işlevi ile ruhsal varoluşun canlılığı için anlamın önemi ve işlevi aynıdır (Tokur, 2020; Tokur, 2021; Tokur, 2019; Reisner, 1996 akt. Şentürk- Yakut, 2014).

Kendi çabası ile keşfetmek zorunda olan insan için anlam bir şeye karşı beslenen sevgide, icra edilen bir işte, acı veya dramatik tecrübelerde saklı olabilir. Ya da birey bir iş yaparak, eylemde bulunarak bir şeyin üstesinden gelme, bir şeyi başarma ile; iyiliği, hakikati, güzelliği, doğayı, kültürü ya da bir başka insanı deneyimleyerek, severek; kaçınılmaz ızdıraba karşı bir tutum takınarak ızdırabın nedenini ortadan kaldırmaya, bu durumu kazanıma dönüştürmeye çalışarak yaşamın anlamını keşfedebilmektedir. Bireyin edineceği bu anlam duygusunu hissetmesi ise bireye yaşam doyumunu sağlaması, psikolojik

sıkıntısını ve varoluşsal kaygısını azaltması, dinin bireye iyi oluş sağlayabilmesi için önemlidir (Reker- Wong, 2012; Kartopu, 2006; Vanhooren vd., 2022).

Hayatın anlamı aynı zamanda din ve iyi oluş arasında temel bir aracıdır. Dinin bireye iyi oluş sağlayabilmesi için bireyin hayatının bir anlamının olması, bir anlam hissetmesi önem taşır (Reker- Wong, 2012; Kartopu, 2006). Başa çıkmada da diğer birçok kaynağın aksine, pek çok birey herkes için erişilebilir bir umut, teselli, amaç ve anlam kaynağı olan dinde sığınak arar (Koenig, 2009). Bireyler, dinlerin sunduğu “doğüstü bir varlığın dünyayı bir amaç için yarattığı” inancını kabul edip, bu tasarımın amacını, hayatın bu tasarımdaki yerini sorgulayarak bir anlam bulabilir (Wolf, 2012). Ancak olumsuz bir dini başa çıkma sürecindeki birey için aynı durum söz konusu değildir.

2. Yöntem

Güney Kore kültürüne ilgi duyan genç bireylerin din ve hayat algılarını, Hallyu kültürü ile olan ilişkilerini anlamayı amaçlayan bu çalışmada, bireylerin din ve hayat algılarını, Güney Kore kültürüne ilgilerinin nedenlerini derinlikli olarak anlayabilmek amacı ile nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye’deki Güney Kore kültürüne ilgi duyan 14- 28 yaş arası gençler oluşturmaktadır. Katılımcılar gönüllülük esasına uygun belirlenmiş olup, 11’i erkek ve 14’ü kız, 25 kişidir. Çalışmaya katılım sağlayan katılımcılara için “Aydınlatılmış Onam Formu” iletilmiş, 18 yaşın altında olan katılımcıların velilerine ise “Veli/Vasi Onay Formu” iletilmiş ve onayları talep edilmiştir.

Veriler katılımcı gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığı ile toplanmıştır. Örneklem seçiminde ise olasılığa dayalı olmayan örneklem tekniklerinden olan, kartopu örnekleme tekniği ile uygunluk örnekleme tekniği kullanılmıştır. “Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi (AYBÜ) Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu”ndan etik onayı alınmıştır. Görüşme formunda katılımcılara, araştırmacılar tarafından katılımcı gözlem ile saha araştırması yürütülerek araştırmanın amacına uygun olacak şekilde belirlenmiş olan 9 soru yöneltilmiştir. İlgili sorular benlik, sosyal kimlik ve aidiyet, hayat algısı, başa çıkma, sosyal destek, din ve Tanrı algısı konularını kapsamaktadır. Elde edilen veriler incelenmiş ve çeşitli temalara ulaşılmıştır. Yine bu veriler tematik içerik analizine tabi tutulmuş, verilerin anlamları ve temaları keşfedilmeye çalışılmıştır. Gözlem yolu ile veriler toplanırken ise araştırmacı gözlemci kimliğini gizli tutmuş, katılımcı gözlem Ankara’da bulunan Kore Kültür Merkezi’nin Güney Kore Cumhuriyeti Büyükelçiliği izni ile düzenlediği halka açık etkinliklerde ve online platformlarda gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan katılımcılara araştırmanın amacı ve mülakat süreci ile ilgili bilgiler verilmiş, kişisel bilgilerinin gizliliği temin edilmiştir. Bunlara ek olarak görüşme sürecinde istediği anda katılımcının mülakattan çekilme hakkı olduğu da vurgulanmıştır. Araştırmada uygulama süreci ortalama 47 dakika sürmüştür. Yüz yüze görüşmelerin sağlanamadığı katılımcılarla mülakat online olarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler katılımcıların izni ile ses kayıt cihazına kaydedilmiş ve elde edilen kayıtlar şifreli harici bir disk üzerinde depolanmıştır. Ardından, araştırmacı

tarafından ses kayıtlarının transkripsiyonu yapılmış ve bu belgeler de aynı şifreli diskte depolanmıştır. Mülakat kayıtlarının transkripsiyonu esnasında da katılımcıların gerçek isimlerine yer verilmemiştir. Son olarak veriler çözümlenmiş, cevaplar anlamlı gruplar halinde tematik içerik analizine tabi tutulmuş ve bu veriler katılımcı gözlem tekniği ile edinilen verilerle desteklenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler tematik içerik analizi yöntemiyle incelenmiş ve benlik, sosyal kimlik ve aidiyet, hayat algısı, başa çıkma, sosyal destek, din ve Tanrı algısı olmak üzere altı ana tema belirlenmiştir. Kodlama sürecinde, araştırmacı tarafından oluşturulan temalar ve kodlar ikinci bir kodlayıcı tarafından bağımsız olarak değerlendirilmiştir. Kodlayıcılar arasında yapılan değerlendirmelerde herhangi bir farklılık tespit edilmemiş ve tüm kodlar ile temalar üzerinde tam mutabakat sağlanmıştır. İki kodlayıcı arasında tam uyum sağlanması, çalışmanın analiz sürecindeki güvenilirliği artırmış ve elde edilen sonuçların iç tutarlılığını güçlendirmiştir. Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış mülakatlar, katılımcı gözlem ve veri çeşitliliği gibi yöntemler de çalışmanın metodolojik gücünü desteklemiştir. Araştırma, örnekleme dahil olma olasılığındaki eşitsizlik, reşit olmayan ve erkek katılımcılara erişim kısıtlılığı ile veri paylaşımında yaşanan isteksizlik gibi sınırlılıklara sahiptir. Bulgular ise 2021-2023 yıllarıyla sınırlıdır.

3. Bulguların Dili ve Tartışma

3.1. Benlik Algısına İlişkin Bulgular

Benlik temasında katılımcıların nasıl bir benlik algısına sahip oldukları incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, katılımcıların genellikle kendileri hakkında çok düşünmedikleri, bu tema kapsamında sorulan sorulara cevap verirken zorlandıkları ve ne cevap vereceklerini bilemedikleri görülmüştür. Yapılan araştırmalar göz önünde bulundurulduğunda gençlerin bu durumu aslında normal karşılanmaktadır. ABD’de yapılan bir çalışmada, toplamda 107 katılımcı ile, çağrı cihazları aracılığı ile katılımcıların kendileri hakkında ne kadar sık düşündüklerinin yanıtı araştırılmıştır. Bir hafta boyunca edinilen bu veriler incelendiğinde katılımcıların kendileri hakkında çok az düşündükleri görülmüştür (Csikszentmihalyi - Figurski, 1982). Görüldüğü üzere insanların genelde kendileri üzerine çok az düşündükleri göz ardı edilemez bir gerçektir. Yine bu tema kapsamında, biraz düşünmeye yönlendirildiklerinde, katılımcıların kendileri hakkında olumlu ve olumsuz bir farkındalığa sahip oldukları görülmüştür. Nitekim bu bulgu kapsamında katılımcıların kendilerine karşı, kendilerini ifade etmede dürüst oldukları söylenebilir. Bu kapsamda Laurenceau, Barrett ve Pietromonaco düşünce, duygu ve yargılarını başka bireylere açıkça ifade eden bireylerin (emotional self-disclosures) kendilerini ifade etmede konusunda dürüst olduklarını dile getirmektedirler (Laurenceau vd., 1998).

(K4K) “Kendimi eğlenceli, mutlu ve biraz da depresif, mutsuz biri olarak tanımlayabilirim. Mutlu ve eğlenceli yönüm insanlara gösterdiğim yönüm aslında. İnsanlara gösterdiğim yönüm farklı. Göstermediğim, depresif, mutsuz yönüm daha ağır basıyor ama bu duyguları, günlük hayatta, biraz daha sentezlemeye çalışıyorum elimden geldiğince.”

Katılımcılar olumsuz özellikleri açısından genellikle mutsuzluk, odaklanma sorunu ve özgüven düşüklüğünden bahsederken; olumlu özellikler bakımından sakin, eğlenceli, çalışkan olma, sportif faaliyetlere katılma, yabancı dil öğrenme, gezmeyi sevme, sanatsal faaliyetlerde bulunma, yardımseverlik ve idealist olma gibi özellikleri vurgulamışlardır. Ayrıca, aileleriyle iyi iletişim kurdukları, ders yükünün az olduğu ve hobilerine vakit ayırabildikleri dönemlerde daha mutlu ve huzurlu olduklarını belirtmişlerdir. Ek olarak, büyüdükçe gelecek kaygısı, yaşam stresi, aileyle fikir ayrılıkları ve yoğun ders yükü gibi faktörlerin gençlerde olumsuz duygulara yol açtığı, bu durumların hobilerine ve pozitif duygularına ket vurduğunu ifade etmişlerdir.

(K1E) “Bilmiyorum yani kendimi ben de tanımıyorum aslında. Hiç hırslı birisi değilim. Eğer olmuyorsa direkt bırakırım 42 olmadığı yerde. Yani bir şeye odaklanamıyorum, odaklanma sıkıntım da var. Sadece basketbol konusunda bir hırs yapmıştım ama bazı şeyler oldu. Zamanımı pek veremediğimden dolayı da bırakma gereği duydum. O zamanları çok özliyorum. O zamanlar çok da sosyal birisiydim, güzel oluyordu (gülerek). Hayatta bir şey yapma isteği kalmıyor büyüyünce. Geleceğimin net olduğu bir zaman belki basketbola dönebilirim. Ailemle vakit geçirmek çok güzeldi küçükken. Yani büyüyünce insanın kafa yapısı değişiyor tabii, düşünceleri değişiyor ve ortak kararlara bir türlü varamıyorsunuz, özellikle ailenizle. O yüzden kendini yalnız hissediyorsun...”

Bu huzur ve mutluluğu sürdürmemelerinde ergenlikle gelen derinleşme, farkındalık ve kaygının etkili olduğu söylenebilir. Araştırmalar, aile desteğinin stresin olumsuz etkilerini hafiflettiğini ve arkadaş desteği gibi de bireyin iyi oluşunu desteklediğini göstermektedir. Ailede kaliteli iletişim ise belirsizlikten doğan stresi azaltmada önem taşımaktadır. Eğitim kurumları ve sosyal kurumlar, gençlere aitlik hissi ve güven sunan istikrarlı yerler olmalıdır. Ergenler, anlamlı bir yaşamı nasıl sürdürebilecekleri konusunda desteklenmeli ve topluma katkı sağlayan bireyler olmaları teşvik edilmelidir. Böylece, bu zorluklarla başa çıkma, eğitimin yaşam için ne anlama geldiğini onlara gösterecektir (Tracy, 1925; Onur, 1987; Cole, 1946; Gore- Aseltine, 1995; Patterson, 1988; Hunter, 1998).

3.2. Başa Çıkma Temasına İlişkin Bulgular

Katılımcıların büyük çoğunluğunun, “bireyin psikolojisini zorlayan birtakım iç ve dış etkenlerin yönetilmesi” (Tokur, 2020), yani başa çıkma ile ilgili sorulara cevap verirken içine kapanık tutumlar sergiledikleri gözlemlenmiştir. Araştırmalar, içe kapanıklığın genetik yatkınlık, çevresel etkiler, duyarlılık ve biyolojik faktörlerden kaynaklanabileceğini göstermektedir (Flint - Willis-Owen, 2010; Fischer vd., 1997; Cain, 2012; Flaxington, 2016). Katılımcıların cevapları birlikte değerlendirildiğinde, bu tutumun sosyal yönlerinin zayıf olması, bireycilik, güven sorunu, yalnızlık ve boşluk hissi gibi özelliklerden kaynaklandığı söylenebilir. Veriler ele alındığında çevresel faktörlerin bu tutum üzerindeki etkisinin kendisini gösterdiği söylenebilir.

Tablo 1: İe Kapanık Tutum Sergilenmesine Neden Olan Faktörlere İlişkin Kodlama ve Frekanslar

Kodlar	Frekans
Sosyal yönü zayıf olma	14
Bireycilik	14
Güven problemi	11
Yalnızlık ve boşluk duygusu	8
Toplam	47

Katılımcıların çoğunun, çözüm üretemediklerinde zor süreçlerin geçmesini bekleyerek bir başa çıkma yöntemi geliştirdikleri gözlemlenmiştir. Söz konusu bulgu bu gençlerin sınırlarını bildiklerini, farkındalığa sahip olduklarını göstermektedir. İnsanlar, özellikle gençler, ruhsal doyuma ulaşma ve tamamlanma arayışında, bunu sağlayacak bir kaynağa yönelme eğilimindedirler. Güvenilir standartların yokluğu ise gençlerde kendine zarar verme, akademik başarısızlık, intihar ve madde bağımlılığı gibi risklere karşı savunmasızlık yaratabilir. Ayrıca, sosyal ve dini dayanaklarını kaybetmeleri durumunda gençlerin olumsuz etkileneceği de vurgulanmaktadır (Hunter, 1998). Bu çalışmada katılımcılar başa çıkma süreçlerinde kendi kendilerine çözümler ürettiklerini dile getirmiş, ancak bu gibi hususlar üzerinde durmamaları dikkat çekmiştir.

(K10E) "Öncelikle zor ve sıkıntılı olan sürecin tam olarak ne olduğunu teşhis etmeye başladım. 'Ben bundan nasıl kendimi kurtarabilirim?' derim bir kendime önce, ondan sonra yakın dostlarıma ulaşıyorum eğer ben tek başıma halledemiyorsam."

Başta çıkmada gençlerin çoğunlukla yaşadıkları zorlukları kimseye anlatmama, kendi kendine çözme, ilgi duyduğu şeyleri yapma, zamana bırakma gibi stratejilere başvurdukları; bazı katılımcıların ise bu stratejilerin yanında yakın arkadaş/ akran ile paylaşma, aile ile paylaşma, gülme, ağlama, iyilik yapma gibi stratejileri kullandıkları görülmüştür.

Tablo 2: Başa Çıkma Sürecinde Başvurulan Stratejilere İlişkin Kodlama ve Frekanslar

Kodlar	Frekans
Kimseye anlatmıyorum	20
Kendi kendime çözüyorum	15
İlgi duyduğu şeyleri yapıyorum	15
Zamana bırakıyorum/ Görmezden geliyorum	11
Yakın arkadaşım/ Akranımla paylaşıyorum	7
Ailemle paylaşıyorum	5
Diğer	4
Toplam	77

Ek olarak katılımcıların ilgi alanlarına yönelme aracılığıyla başa çıkma stratejileri dikkat çekmektedir. Müzik dinleme (özellikle K-pop), dizi veya film izleme (K-drama), spor yapma, kitap/manhwa/manga okuma gibi aktiviteler bu stratejiler arasında yer almaktadır. Bu stratejileri kullananlar, K-pop şarkıları ve idolleri sayesinde mutluluk, motivasyon, özgüven, duygusal rahatlama gibi olumlu durumlar hissettiklerini, depresyon, umutsuzluk gibi konuları dile getirerek kendi duygularını ve tecrübelerini anlamalarını sağladıklarını; kişisel gelişimlerine katkı sağladıklarını, empati yolu ile onlara ilham verdiklerini belirtmişlerdir.

(K6K) "Ağlayarak rahatlamaı seviyorum. Çünkü bence ağlamak insana verilen en güzel şeylerden birisi. İçinizdeki bütün ağırlığı atıyorsunuz ve kalbiniz rahatlıyor. İki o an çektiğim zorluğa göre diyorum ki bu insanlar bu şekilde bunu başarmış, onları düşünüyorum. Sonra diyorum ki bu yaşadıklarım küçük şeyler, daha büyüğü de olabilir. Müzik dinliyorum daha çok, ya da kafamı dağıtmak istiyorsam puzzle yapıyorum. Kendinize bir uğraş bulmak çok önemli bence. Buna aynı şekilde K-pop dinlemek de dahil. Bu da bir uğraş çünkü(güler)."

Hallyu fanları ile ilgili bazı çalışmalarda da benzer sonuçlara rastlandığı görülmektedir. Hayranların ilgi duydukları K-pop grubunun şarkı sözleri ve temaları aracılığıyla duygusal rahatlama sağladıkları ve başkalarının yardımına ihtiyaç duymadıkları vurgulanmıştır. İdoller, kişisel deneyimlerini paylaşarak hayranlarıyla duygusal bağlar kurmuş, bu bağlar sosyal duyarlılığı artırarak bireyleri harekete geçirmiştir. Hayranların depresyon ve umutsuzluk gibi konuları dile getirmesi, onların kendi duygularını anlamalarına yardımcı olmuş ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunmuştur. Türkiye’de yapılan araştırmalar, K-pop’un hayranlara gündelik hayattan bir kaçış sunduğunu ve ruhsal problemlerle başa çıkmalarında destek sağladığını ortaya koymuştur. Diğer ülkelerde de benzer bulgular gözlemlenmiştir (Chang- Park, 2019; Keskin, 2022; Macit, 2015; Ko vd., 2014; Regatieri, 2017; Trzcińska, 2018; Mohd Jenol, 2020; Yoon, 2019). Başa çıkma teması altında katılımcılara yöneltilen sorulara yanıt verirken yalnızca birkaçı Hallyu öğelerinden veya kültür taşıyıcılarından doğrudan bahsetmiş ancak katılımcıların neredeyse tamamının bu öğeleri ve kültür taşıyıcılarını bir başa çıkma

mekanizması olarak kullandıkları gözlemlenmiştir. Hallyu sosyal grubunun üyeleri, bu unsurların onlara iyi geldiğini, özgüven ve motivasyon sağladığını, eğlenceli vakit geçirerek yaşam stresinden, hastalık, depresyon ve intihar düşüncelerinden uzaklaştıklarını ifade etmişlerdir. Bu süreçte ilgi odağını değiştirerek tekrar hayata bağlandıklarını ve bu sayede yaşam tecrübeleri kazanarak bazı konularda bilinçlendiklerini dile getirmişlerdir. Bunun yanında bazı bireyler için bu öğelerin ve kültür taşıyıcılarının, sadece boş vakit geçirme yoluyla sorunlarını görmezden gelme ve yaşam streslerinden kaçış sağladıkları da dikkat çekmiştir. Özellikle ergenlik dönemi ile birlikte, bireylerin kahraman, star veya idol olabilen rol modellere (Kayabay, 1989) ilgi duydukları görülmektedir. Morgenroth ve diğerlerinin bu modelleri davranışsal örnek, mümkün olanın temsilcisi ve ilham kaynağı olarak üç farklı temada ele aldığı görülmektedir (Morgenroth vd., 2015). Bu temalar incelendiğinde, gençlerin Hallyu'nun kültür taşıyıcılarında bu üç modeli de gördükleri söylenebilir. Bu bağlamda, Hallyu rol modellerinin gençler için özellikle ilham kaynağı olduğu ve başa çıkma sürecinde fanlara rehberlik ettiği ortaya çıkmaktadır. Ergenlik döneminde, gençlerin kendilerini özgün bireyler olarak kabul ettirme ve öz-kimlik arayışı sürecinde, davranışlarını modelleyecek standartlar ve değerler aramalarının (Hunter, 1998) olağan olduğu söylenebilir.

Hallyu'nun kültür taşıyıcıları, bu arayışa katkı sağlayarak gençlerin başa çıkma süreçlerinde önemli rol oynar. Bireylerin kendilerini idoller, oyuncular veya kurgu karakterlerle özdeşleştirip onlara yakın hissetmelerinin, başa çıkma süreçlerine katkı sağladığı ve kaygılarını hafiflettiği düşünülebilir. Aile ve akranları ile ilişkilerinde sorunlar yaşayan bireylerin bu durumu, ergenlik dönemindeki ayrışma ve bireyleşmenin getirdiği kaygıyı rol modeller aracılığı ile hafifleterek telafi ettikleri; bu figürlerle özdeşim kurarak (identification) başa çıkma stratejisi geliştirdikleri, bu figürleri sosyal ilişkilerdeki kaybın telafisi (Cramer, 2001) olarak kullandıkları söylenebilir.

Başta çıkmada bireylerin dini inanç ve değerleri referans alarak kendilerini rahatlatma çabası "dini başa çıkma" olarak adlandırılmaktadır. Birey, karşılaştığı zorlukları kader ve imtihan kavramlarıyla anlamlandırarak dua, sabır, şükür gibi dini değerlerle sorunlarının üstesinden gelmeye çalışır. Ancak çalışma kapsamında sadece üç katılımcı "Allah" yanıtını vermiş, katılımcılar başa çıkma süreçlerinde dini inançları pek kullanmamış ve din ile ilgili bir soru sorulmadığı müddetçe dine atıfta bulunmamışlardır. Bu, bireyin dinin hayatındaki merkeziliğine göre değişiklik gösterebilir; din hayatında ne kadar yaygın başa çıkma süreçlerine de o kadar dahil olacaktır. Ancak bu durum bireyin din anlayışına bağlıdır. Din, bireyin hayat görüşünü, yaşam biçimini ve bilgi düzeyini etkileyen bir yapıya sahiptir ve hayatı anlamlandırma arayışında bireylere cevaplar sunabilir. İslam'da bu amacın merkezinde Allah'a kulluk etmek ve hayatın her alanında Allah'a yönelmek bulunur. Ancak bu çalışmada bulgular, gençlerin hayatlarında dinin merkezi bir rol oynamadığını, başa çıkma süreçlerinde dini çok fazla kullanmadıklarını göstermektedir. Ayten, bireyin dini ve kültürel çevresinin başa çıkma sürecinde önemli olduğunu vurgulamakta, şehirleşme ve bireyselleşmenin etkisiyle başa çıkmanın zorlaştığını ve bu süreçte dini ve manevi değerler çerçevesinde profesyonel destek alınmasının yararlı olacağını ifade

etmektedir (Ayten, 2022; Kızılkaya- Kalgı, 2021; Kartopu, 2013; Öztan, 2019; Monis - Tokur, 2021). Katılımcıların Hallyu öğelerini ve kültür taşıyıcılarını yaşam stresleri ve zor süreçlerle başa çıkmak için kullandıkları, bu unsurlarla motive oldukları ya da stresten kaçınma ve kimlik arayışı gibi durumlarda bu öğelere başvurdukları; bazı katılımcılar için ise bu öğelerin yalnızca bir kaçış ve ödünleme aracı niteliğinde olduğu gözlemlenmiştir. Ancak Koenig'in de ifade ettiği gibi zihinsel hastalıklar, duygusal problemler veya zorlu durumlarla başa çıkmada pek çok birey için ulaşılabilir bir kaynak olan dinin (Koenig, 2009) aksine gençlerin farklı bir başka kaynağa sığınmaları; onlara teselli, umut, amaç ve anlam kaynağı olabilecek başkaca bir kaynağa yönelmeleri dikkat çeken bir bulgu olarak göze çarpmaktadır.

3.3. Sosyal Kimlik ve Aidiyet ile İlgili Bulgular

Sosyal kimlik ve aidiyet temasında, katılımcıların nasıl bir kimliklenmeye sahip oldukları, aidiyet durumları üç alt tema altında incelenmiştir: Aidiyet duygusu, kültürel ilginin sosyo-psikolojik kökeni, rol model.

Aidiyet duygusu teması altında, katılımcıların çoğunun (17 katılımcı) kendisini Hallyu grubuna ait hissettikleri görülmüştür. Aidiyet hissetmeyen (6 katılımcı) veya kararsız (2 katılımcı) olanlar ise fan olmadıklarını ifade etseler de Hallyu öğelerine ilgi duyduklarını, bunları eğlenmek veya vakit geçirmek amacıyla kullandıklarını belirtmişlerdir.

(K1E) *"Ben kendimi ait hissediyorum nedense. Benim istediğim yaşam yani bence onların yaşadığı gibi bir yaşam. Sokakları, insanları Türkiye'den oldukça çok farklı. 44 Benim zevklerime tamamen uyuyor, bu çok hoşuma gidiyor. Türkiye'deki insanlar yani çok gergin (gülerek). Aşırı gergin ve her şey çok ön yargılı davranıyorlar. Saygısızlık çok, kimse birbirine saygı duymuyor."*

(K7E) *"Hallyu fan ismini daha yeni duydum açıkçası. Böyle bir şey olduğunu bilmiyordum. Pek ait hissetmiyorum. Sadece dizilerine ilgi duyuyorum açıkçası. Diğer şeylere pek ilgi duymuyorum."*

Ayrıca, Güney Kore kültürünü kendilerine yakın hissettikleri, bu husustan bahsederken de insani değerleri ön planda tuttıkları gözlemlenmiştir. Bir gruba ait olma, resmi üyelikten ziyade, o gruba ait hissetme ve kişisel ilişkilerin paylaşımıdır. Fan topluluklarına aidiyet, bireyde pasif bir tüketicilikten çok duygusal, davranışsal ve bilişsel katılım gerektirir. Tysa-Vogel ve Sanders'in araştırması, fan topluluğuna üyeliğin keyif alma, takdir etme, fizyolojik tepkiler ve bilgi edinme gibi sonuçlar doğurduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, K-pop fandomu üzerine yapılan bir çalışmada, fanların gruba aidiyet düzeyi ile iyi oluş arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bu çalışmada ise katılımcıların Hallyu grubuna aidiyet hissetmeseler dahi, Hallyu öğelerine ilgi duyan bireylerin çoğunda iyi oluş gözlemlenmiştir. Bu durum, aidiyetin olmaması durumunda bile Hallyu'nun bir başa çıkma aracı olarak işlev gördüğünü göstermektedir (Tsay-Vogel - Sanders, 2017; Laffan vd., 2023; McMillan- Chavis, 1986).

Aidiyet duygusu kapsamında katılımcıların çoğunun (21 katılımcı) böyle bir sosyal grubun varlığından haberdar olmadığı görülmüştür. Bu husus Hallyu grubunun,

birbirinden habersiz büyük bir sosyal grup olarak değerlendirilebileceğini düşündürmektedir. Tajfel'in sosyal kimliklenme kuramı (Tajfel, 1978) bağlamında değerlendirildiğinde, katılımcıların böyle bir grubun varlığının farkında olmadıkları için tam bir kimliklenme yaşamamış olabilecekleri söylenebilir. Mülakat ve gözlemler göz önüne alındığında, ilgi düzeyleri ve bireysel değerler açısından farklılıklar gösteren bu geniş sosyal grupta, Tajfel'in kuramındaki tam anlamıyla bir sosyal kimliklenme oluşmadığı düşünülmektedir.

Kültürel ilginin sosyo-psikolojik kökeni alt temasında, katılımcıların Güney Kore kültürüne olan ilgilerinin dört ana faktörle açıkladıkları görülmüştür: "Sosyal ahlaki yapı (insan ilişkileri)", "Kültürel benzerlik ve yakınlık", "Şehir estetiği ve güvenliği", "Kalkınma ve refah düzeyi".

Tablo 3: Güney Kore Kültürüne Duyulan İlginin Sosyo-psikolojik Kökenleri ile İlgili Kodlama ve Frekanslar

Kodlar	Frekans
Sosyal ahlaki yapı (İnsan ilişkileri)	23
Kültürel benzerlik ve yakınlık	20
Şehir estetiği ve güvenliği	12
Kalkınma ve refah düzeyi	7
Toplam	62

Veriler incelendiğinde katılımcıların çoğunlukla insan ilişkilerinden (sosyal ahlaki yapı) yola çıkarak ilgilerinin sebeplerini açıkladıkları ve bu hususu özellikle vurguladıkları görülmüştür. Ayrıca Güney Kore'nin kültürel kimliğini koruması, muhafazakâr TV yapımları, Türkiye ile olan kardeşlik bağı olması; modern, gelişmiş ve yaşanabilir bir ülke olması gibi konular da gençler tarafından ilgi çekici bulunmuştur.

(K1K) *“Atalarına çok bağlı bir toplum olmaları çok etkiliyor beni, çok ataerkiller. Biz de aslında böyleyiz ama onlar bunu sürdürmeyi başarabilirken biz pek başaramamışız. Örneğin biz de bayramlar sadece dini olduğu için kutlanıyor. Onun haricinde dini bayramlarla milli bayramları bile ayıramıyoruz. Yani dini bayramlarda bile çok garip şeyler görüyorum çevrede ve bu beni çok rahatsız ediyor. Ayrıca çok hoşgörülü bir toplum. Belki de en çok beni etkileyen kısım çok nezaketli olmaları, çok saygı duymaları.”*

Kültürel etkileşim, gençlerin yaşadıkları topluma ve normlara daha eleştirel bakmalarına neden olmuş, Güney Kore kültürüyle olan bu etkileşim, gençlerin daha fazla sorgulama yapmalarını tetiklemiştir. Çin'deki Hallyu fanlarının, Güney Kore kültürüne duydukları ilginin de benzer şekilde, estetik ve görsel unsurlara dayandığı gözlemlenmiştir (Sun- Liew, 2019). Endonezya'daki Müslüman gençler arasında yapılan bir çalışmada ise katılımcıların K-pop idollerinin kişilik ve tutumlarını, ayrıca Güney Kore'nin güvenilirliği ve temiz sokaklarını takdir ettikleri görülmüştür. K-pop, bu gençler için pasif bir eğlence aracı olmanın ötesinde, sosyal bilinçliliği artıran bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Katılımcıların görüşlerine bakıldığında kendi kültürlerinden kopmak istemediklerini ancak toplumsal memnuniyetsizliklerini bastırdıkları görülmektedir.

(K7K) *“Mesela aşırı saygılılar. Örneğin bir yaş bile fark olunca otomatikman karşısındaki kişiye abla, abi diye hitap ediyorlar. Bu bizde de var ama bizde bitti artık. Orada hâlâ devam etmesine, bu gibi değerlerine sahip çıkmalarına çok şaşırıyorum.”*

Bu durum gençlerin bir sadakat çatışması yaşadıklarını düşündürmektedir. Nitekim gençlerin büyük bir kısmının yaşadıkları kültüre, değerlere bağlı kalmak istedikleri ancak aradıklarını içinde yaşadıkları toplumda yaşatılan bir kültür bulamadıkları için mecburi bir arayış içine girdikleri düşünülebilir. Bu arayışın yalnızca Güney Kore ile sınırlı olmayıp Japonya, Çin, Endonezya ve Kazakistan gibi diğer ülkelere de uzandığı görülmüştür. Özellikle Türkiye'nin tüketen bir toplum haline gelmesi, katılımcılar tarafından eleştirilen önemli bir noktadır. Bu durum, gençlerin estetik ve beğeni algılarındaki değişimlerle birlikte, toplumsal normları sorgulamalarına neden olmuştur. Keskin'in K-pop fan grubu ARMY ile yaptığı araştırmada, gençlerin algılarındaki bu değişimlerin, aile ve arkadaş çevresiyle çatışmaya yol açabildiğini ortaya koymuştur (Keskin, 2022). Benzer bir sorgulamanın, bu çalışmadaki katılımcılar arasında da gözlemlendiği görülmektedir. Macit'in Hallyu dizileri üzerine yaptığı araştırma da gençlerin bu kültüre ilgisinin nedenlerine dair benzer sonuçlara ulaşmıştır (Macit, 2015). Bu çalışmada ise katılımcıların görüşlerinde daha fazla çeşitliliğe rastlanmaktadır. Bu durumun Hallyu grubu üyelerinin profillerinin zamanla daha fazla çeşitlenmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Katılımcıların Hallyu grubuna karşı olumsuz tutum sergileyen bireylerin eleştirilerinin ve yargılarının farkında oldukları görülmüştür. Türkiye'de özellikle Hallyu kültürüne ilgi duyan kişilere yönelik kullanılan birtakım ifadelerin etiketleme, önyargı ve aşağılama amacıyla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bu gibi ifadeler Hallyu fanlarının dışlanma hissi yaşamalarına ve grubun dışında kalan bireyler tarafından damgalandıklarını hissetmelerine neden olabilir. Bunun sonucunda, Hallyu fanlarının grup dayanışmalarının daha da güçlendiği, ortak bir dış düşman karşısında kenetlendikleri düşünülebilir. Zira, dış dünyanın olumsuz yargıları karşısında grup içinde kalmak daha güvenli ve kabul edilebilir bir alan sunacağından grubun içindeki bireylerin daha fazla izole olmasına, grup dayanışmasının pekişmesine (Keskin, 2022) veya sosyal etkileşimden kaçınmalarına yol açabilir.

Kendilerini “Dinî ve Etnik kimlik” (1 katılımcı) veya “Evrensel kimlik” (2 katılımcı) üzerinden tanımladığı görülen üç katılımcı haricinde katılımcıların dini, milliyetçi, giydirilmiş veya dikte edilmiş kimlikleri öncelemedikleri görülmüştür.

(K8E) *“Ben kendimi dindar asker olarak tanımlarım. Dindar derken İslam'ın şartlarını olabildiğince yerine getirmeye çalışırım ve askerlik de Türklükten gelen bir özellik olsa gerek. Babamdan gelen bir sevgi ve merak olsa gerek.”*

(K8K) *“Ben kendimi insan olarak tanımlamayı seçiyorum (gülür). Bu kadar basit, insan.”*

Bireyin “kim olduğu” ile ilgili kendisine sorduğu soruların cevabı olan “kimlik” birey için oldukça büyük önem arz eden bir ihtiyaçtır (Tokur- Doğan, 2023). Elde edilen

sonuçlarda, gençler dağınık bir yaşam tarzına sahip gibi görülseler de aslında idealist olma, olumlu düşünme ve kendini geliştirme arzusu taşıdıkları görülmektedir. Ancak bu isteklerini gerçekleştirebilecek ortamın, koşulların bulunmamasından şikayetçi oldukları ve yoğun bir gelecek kaygısı taşıdıkları görülmüştür (Kitreerawutiwong vd., 2020; Michalski vd., 2020). Kitreerawutiwong ve arkadaşları, sosyal destek, yaşanılan çevre, toplulukta geçirdiği süre ve eğitim düzeyinin aidiyet hissini artırdığını belirtmişlerdir. Sosyal bağlılığın bir örneği olan toplumsal aidiyetin zayıf olması ise bireylerin ruhsal sağlıklarını olumsuz etkilemektedir (Kitreerawutiwong vd., 2020). Bu bağlamda örneklemedeki bazı gençlerin sosyal bağlılıkları zayıf ve kaygı bozukluğu yaşamalarına rağmen, idealist olma ve kendini geliştirme gibi pozitif arzularını sürdürmeleri dikkat çekicidir.

Rol model alma alt temasında katılımcıların, özellikle şarkıcılar (idoller) olmak üzere, Güney Kore ve Hallyu'ya olan ilgileri doğrultusunda gerçek ya da hayali kişilerden rol modeller edindikleri görülmüştür. Bu rol model almanın, katılımcıların psikolojik yakınlık (benzer yaşam deneyimleri), ilham kaynağı olma, karakter özellikleri, yetenek, çalışkanlık, disiplin, başarı ve dış görünüş gibi unsurlardan etkilendiği gözlemlenmiştir.

Tablo 4: Rol Model Alma Hususunu Etkileyen Unsurlara İlişkin Kodlama ve Frekanslar

Kodlar	Frekans
Psikolojik yakınlık (Benzer yaşam deneyimleri)	11
İlham kaynağı	10
Karakter özellikleri	9
Yetenek ve ustalık	7
Çalışkanlık, disiplin ve başarı	6
Dış görünüş	2
Toplam	45

Katılımcılar, rol modellerin başarılarına duydukları hayranlık ve bu başarıların kendileri için ulaşılabilir olduğu inancıyla motive olduklarını belirtmişlerdir.

(K2K) "Bangchan (K-pop idolü/ Stray Kids grubu) güvenilir geliyor. Yani konuşmalarından da gerçekten değer verdiğini hissediyorum. O yüzden onu daha çok yakın hissediyorum kendime. Notlarım yüzünden babamla uzun bir süredir kaogalıydık o dönem. Sonrasında Bangchan'ın bir konuşmasına denk geldim. Bizim kişiliğimizi, notlarımızı, suratımızı, cinsiyetimizi önemsemeden bize değer vereceğini ve hayatın yaşanabilir olduğunu söylüyordu. Onu dinledikten sonra daha rahatlamış hissettim kendimi. Ve gerçekten de dediği gibi. Onun beni, bir şeyleri önemsemeden, sevdiğini hissetmek güzeldi. O beni güçlendirdi, bana ilham verdi diyebilirim."

Bu durum, para-sosyal bir etkileşimle rol model aldıkları kişilere yönelik algılarının öne çıktığını ve psikolojik süreçlerinin bu rol model almada etkili olduğunu (Lockwood -

Kunda, 1997; Morgenroth vd., 2015) göstermektedir. Bandura'nın özdeşleştirme konusunda, birey için rol modellerin beğenilirliğinin ve özdeşleşme derecesinin önemli olduğunu (King - Multon, 1996) vurgulamaktadır. Bireylerin kendilerine rol model bulmaları, özellikle ayrışma ve bireyselleşmenin doğurduğu kaygılarının azalmasına ve kimlik gelişimine katkı sağlaması açısından ergen birey için önemlidir. Bu rol modeller gençlerin hedeflerini belirlemelerine, yeni hedefler edinmelerine ve bu hedeflere ulaşma yolunda motivasyon bulmalarına yardımcı olabilir (Lockwood - Kunda, 1997; Morgenroth vd., 2015; Giles - Maltby, 2004; Gibson, 2004; Larson, 1995; Cramer, 2001). Larson ve Giles'in de belirttiği gibi, genç bireyler için farklı benlikler sunan ve zor durumlarda nasıl başa çıkabileceklerine dair örnekler veren bu modeller, kimlik gelişiminde önemli bir rol oynar (Larson, 1995; Giles - Maltby, 2004).

3.4. Sosyal Destek Temasına İlişkin Bulgular

Katılımcıların problemlerini genellikle ağır ve hafif olarak nitelendirdikleri ve bir kısmının sosyal destek kapsamındaki sorulara yanıt verirken yanlarında kimse olmadığını dile getirdikleri, bazı katılımcıların ise bilinçli olarak içinde buldukları zor ve sıkıntılı süreci kimse ile paylaşmadıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Öte yandan bazı katılımcılar yalnızca bir sosyal destek sağlayıcısına sahip olduklarından bahsederken bazı katılımcılar hem arkadaşlarının ve/veya akranlarının hem de aile üyelerinin ve/veya ebeveynlerinin sosyal destek sağlayıcısı olduğundan bahsetmiştir.

(K3E) "Zor zamanlarımda genellikle... açıkçası zor zamanlarımda genelini kendi kendime atlatmayı tercih ediyorum. Ama eğer durum kontrolden çıkıyorsa ve kendim bazı şeyleri göremiyorsam artık ve bir üçüncü şahsın fikrine ihtiyacım varsa ablamla konuşurum ya da anneme açabileceğim bir konuyla annemle."

Ancak herhangi bir sosyal destek sağlayıcısından hiç bahsetmeyen ya da yanlarında herhangi bir sosyal destek sağlayıcısı olmadığını ifade eden katılımcıların da olduğu görülmektedir.

Tablo 5: Zor ve Sıkıntılı Süreçlerdeki Sosyal Destek Sağlayıcılarına İlişkin Kodlama ve Frekanslar

Kodlar	Frekans
Yakın arkadaşım/ Akranım	14
Kimse yok/ Kendim varım	13
Ailem/ Ebeveynlerim	13
Allah	3
Diğer	6
Toplam	49

Katılımcıların zor zamanlarında yanlarında olmalarını istedikleri destek sağlayıcıları kapsamındaki soruya da aynı yanıtları verdikleri görülse de birkaç katılımcının

ebeveynlerinin, özellikle annelerinin veya babalarının yanında olmadığını; ebeveynlerinden veya yakın arkadaşlarından/ akranlarından bekledikleri desteği bulamadıklarını ifade etmişlerdir.

(K4K) *“Ama arkadaşlarımın olmasını isterdim en başından beri. Çünkü etrafıma bakınca, insanların yakın arkadaşları ile olan ilişkileri, zor durumlarını paylaşmaları, onlarla birlikte her şeye çözüm bulmaları beni çok etkiliyor. Ama hiçbir zaman benim öyle bir arkadaşım olmadığı için en çok yakın arkadaşlarım olmasını isterdim.”*

(K1K) *“Sanal dünya (güler), arkadaşlarım. Ama gerçek hayatta pek arkadaşım yok. Onlar çok çıkar ilişkileriyle yürütüyorlar. Sanal dünyadaki arkadaşlarım daha çok yardım ediyor. Ya da müzikler. Müzik dinliyorum ya da bu K-pop idollerinin videolarını falan izliyorum, komik hallerini. Onlar yüzümde bir gülümseme oluşturabiliyor (gülerek). O bile yetiyor yani.”*

Ayrıca böyle bir duygusal bağa sahip olmadıklarını ancak bu desteği arzuladıklarını belirtmişlerdir. Bulgular, katılımcıların bir kısmının aile ilişkilerinde sorunlar yaşadığını ve arkadaş edinmede zorluk çektiğini göstermektedir. Elde edilen veriler göz önüne alındığında bu durumun, güven problemi, yalnızlık, boşluk duygusu, umutsuzluk ve sosyal uyum sorunlarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Bu bulgulara ek olarak, “Başa Çıkma” ve “Rol Model” temalarıyla ilgili mülakat verileri ve katılımcı gözlemleri dikkate alındığında, bu bireylerin Hallyu fan grubuna sosyal aidiyet hissetmelerinin onları Hallyu aracılığıyla sosyal destek algılamaya yönlendirdiği sonucuna varılabilir. Özellikle sosyal uyum sorunu ve güven problemi yaşayan, arkadaş edinme veya aile ile duygusal bağ kurmada zorlanan gençler, çevrelerinde aradıkları desteği bulamadıklarında başka kaynaklara, özellikle Hallyu öğelerine ve kültür taşıyıcılarına yönelmektedir. Para-sosyal ilişkiler yoluyla bireyler, kendileriyle aynı sosyal kimliği paylaşan, kendilerini tanımlayan ve grup üyeliğini hissettikleri kişilerden sosyal destek algılamaktadırlar. Thouless’e göre, bir kitlenin zihnine daha derinlemesine hitap edebilmek için sembollerin kullanımı büyük önem taşır (Haslam vd., 2005; Thouless, 1923). Bu bağlamda, K-pop ve K-drama gibi Hallyu öğelerindeki sembolik ifadelerin yoğunluğunun, özellikle duygusal anlamda, bu gençlerin daha derinlerine hitap ettiği ve onların sosyal destek arayışına katkı sağladığı söylenebilir.

3.5. Hayat Algısı Temasına İlişkin Bulgular

Veriler incelendiğinde, katılımcıların büyük bir kısmının hayatın anlamı olmadığını ifade ettikleri veya hayata dair kapsayıcı bir anlama sahip olmadıkları görülmektedir.

Tablo 6: Hayat Algılarına İlişkin Kodlama ve Frekanslar

Kodlar	Frekans
Hayatın bir anlamı yok	17
Hayat benim için bir anlam taşıyor	8
Toplam	25

Ancak katılımcıların ifadeleri göz önüne alındığında bu anlam ve amaç yoksunluğuna gelecek kaygısının, umutsuzluğun, çevresel şartların, güven probleminin, yalnızlık ve boşluk duygusunun neden olduğu görülmektedir. Anlam yoksunluğuna ve amaçsızlığa neden olan faktörlerin ortadan kalkması durumunda ise katılımcıların sanatsal faaliyetlerle ilgilenme, koleksiyon yapma, seyahat etme gibi etkinliklerle uğraşabileceklerini; ilgi duydukları alanlara yönelip kendilerini geliştirebileceklerini ve hayallerini gerçekleştirebileceklerini belirtmişlerdir. Bu durum, katılımcıların aslında bilinçsiz, amaçsız bireyler olmadıklarını; hayatlarına anlam katmalarının içinde buldukları şartlardan etkilendiğini düşündürmektedir. Farkındalık sahibi bu bireylerin mevcut koşullarda bir şey yapamayacakları düşüncesiyle içe dönüp bireyselleştikleri, çevrelerinden uzaklaştıkları ve bu nedenle anı yaşamaya, eğlenceye yöneldikleri ifade edilmiştir.

(K2E) *“Hayat benim için hiçbir anlam ifade etmiyor. Ne zaman öleceğimi bilmediğim için sadece kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Yani bir bakıyorum savaş oluyor, insanlar ölüyor; bir bakıyorum insanlar saçma saçma şeyler yapıyor. Ben kendime bakıyorum en son, çünkü öbür dünyada da tek olacağım. Bu dünyada da tekim zaten.”*

(K7E) *“Şu an hayatı tanımlayabilecek bir olgu bilmiyorum. Ama hayat benim için gelip geçici bir şey. Kendimi hayatın bir devamı olarak görmüyorum. Yani okuyoruz, çalışıyoruz ve hayata pek bir etkimiz yok. Bunda ülkemizin de katkısı var. Belki yaşadığımız toplumdaki dolaylı hayata bakış açımız farklıdır.”*

Ayrıca, toplumsal çatışmalar ve uyumsuzluklar yaşayan bu bireylerin, yalnızlık ve güven problemiyle birlikte bir anomi durumu yaşadıkları; bu anominin de hayat algılarını ve anlam arayışlarını etkilediği söylenebilir. Gençler, varoluşlarını anlamlandırabilecekleri ve hayatlarına bütüncül bir perspektiften bakabilecekleri bir değerler sistemine ve bir anlama ihtiyaç duymaktadır (Kuruçay, 2019). Müslüman bireyler açısından ise hayatın anlamını "iman" belirlemektedir; iman, dünyaya anlam verme çabası olarak tanımlanır. Din, bireyin hayatı anlamlandırmasına ve mutluluk ile problemlerin sebeplerini düşünmesine yardımcı olur (Tokur, 2020; Kakız, 2021). Buna karşın, bu çalışmada katılımcıların hayat algılarında dinin veya dini değerlerin etkisinin olmaması dikkat çekici bir bulgu olarak öne çıkmaktadır.

3.6 Din ve Tanrı Algısı Temasına İlişkin Bulgular

Din ve Tanrı algısı teması incelendiğinde, agnostik katılımcılar hariç diğer katılımcıların çoğunun Tanrı'yı güven ve huzur kaynağı olarak gördüğü gözlemlenmiştir.

Tablo 7: Tanrı Algılarına İlişkin Kodlama ve Frekanslar

Kodlar	Frekans
Güven	17
Huzur	15
Mutluluk	7
Şükür	5
Sevgi	4
Suçluluk	4
Korku	3
Kaygı	2
Toplam	57

Bu durum, bu yaş grubundaki gençlerin güvenebilecekleri ve huzur bulabilecekleri bir varlık arayışında olduklarını göstermektedir. Hökelekli, dinin bireyin "güvenlik", "kimlik" ve "bağlanma" gibi temel psikolojik ihtiyaçlarına cevap vermesi durumunda dinin birey için güçlü olduğunu belirtir. Bebeklik döneminde ortaya çıkan güven duygusunun, bireyin ihtiyaçlarının şefkatle ve zamanında karşılanacağına dair umudu ile şekillendiği; dolayısıyla umut etmenin hayatta kalmayla eşdeğer olduğu kabul edilmektedir (Hökelekli, 1996; Oğuz- Tokur, 2022). Araştırma kapsamında, gençlerin Tanrı'ya yönelik güven ve huzur duygularını vurgulamaları, dinin özellikle "güvenlik" ihtiyacını karşıladığını düşündürmektedir.

Bu tema kapsamında gençlerin neredeyse tamamı Allah'a inandıklarını, kendilerini Müslüman olarak tanımladıklarını, İslam dinine inandıklarını belirtmişlerdir. Agnostik olduklarını ifade eden iki katılımcının yaşadıkları bir dinî şüpheden sonra hayatlarına anlam veremediklerinden dolayı agnostik görüşü benimsedikleri görülmüştür. Dini gelişimi etkileyen hususlar (Hökelekli, 1996; Bahadır, 1994) göz önüne alındığında, bu durumda agnostik görüşün benimsenmesi beklenen bir durumdur.

(K8K) *"Hep böyle değildi. Ama ben ergenliğe girdikten sonra başlamış olabilir. Birçok sorgulama geliyor o dönemde. Aileyle, çevreyle, dinle ilgili. İnternette bir hocanın bir verdiği bilgiyi görmüştüm sanırım. Sonra mantıksız gelmişti bana ve sorgulamıştım. Sonrasını pek hatırlamıyorum. O bilgi de insan doğmadan önce Allah'ın ona doğup doğmayacağını sorduğu ama doğduktan sonra bunu hatırlamadığı gibi bir bilgiydi."*

Katılımcıların din ve Tanrı algısı teması kapsamında ibadet konusuna da değindikleri gözlemlenmiştir. Birçok katılımcı ibadetlerini yerine getirmediğini, bazıları ise düzenli veya düzensiz ibadet ettiğini belirtmiştir. İbadet etmeyen katılımcılar, bu durumun içsel veya çevresel faktörlerden kaynaklandığını ifade etmiştir. Bu hususun ergenlik dönemindeki bireylerin psikolojik yapısı ve sosyo-kültürel çevresi, ruhsal durumları ve

çevresel faktörlerin dinî gelişim üzerindeki etkilerinden (Bahadır, 2002) kaynaklandığı düşünülebilir.

(K11E) *“Normalde pek vakit namazı böyle çok kılmazdım ama cumaları falan hiç kaçırmazdım. Son zamanlarda birazcık KPSS’dir, bu pandemi sürecidir, ondan sonra ameliyat olduğum süreçtir falan birazcık, daha doğrusu cumaları hiç kılmamaya başladım. Biraz son zamanlarda aramız açıldı diyelim.”*

Bu bulguya ek olarak, katılımcıların formal ibadetleri yerine getirmediklerinde, dinî emir ve yasaklara uymamaktan dolayı huzursuzluk hissettiklerini ifade ettikleri; ibadet etme davranışı ile din ve Tanrı ile olan ilişkileri bağdaştırdıkları; güven ve huzur duygusunun yanı sıra korku da hissettikleri görülmüştür. Söz konusu bu durumun dinin gerekliliklerini yerine getirmemekten doğan suçluluk ve günahkarlık duygusundan kaynaklandığı (Hökelekli, 1980; Hökelekli, 1996) söylenebilir. Bununla birlikte bir katılımcının din ve Tanrı ile ilişkisini bireysel ruh sağlığı ile bağdaştırması dikkat çekmektedir. Bu bulgunun ise gençlerin ergenlik psikolojisi ile din algılarının ve dinî gelişimlerinin ilişkili olduğu (Bahadır, 2002) bilgisi ile örtüştüğü söylenebilir.

Yine bu tema kapsamındaki veriler incelendiğinde katılımcıların neredeyse tamamının Tanrı ile ilişkilerini dua aracılığı ile düzenledikleri görülmektedir. Namaz kılmak, bildikleri sureleri okumak gibi ibadetlerin de Tanrı ile iletişim aracı olarak kullanıldığı görülse de kendilerine huzur ve mutluluk sağladığını ifade ettikleri duanın gençler için önemli bir yeri olduğu gözlemlenmiştir.

(K7E) *“Eğer bir sıkıntım varsa dua edebiliyorum. Bana istediğimi verdikten sonra ya da isteyeceğim bir şey varsa dua edebiliyorum. Tanrı’nın varlığına inanıyorum zaten. Benim için iyi şeyler yapacağını da düşünüyorum.”*

Bireyin Tanrı’ya yönelme davranışının pratiğe dönülmesi olarak tanımlanan dua aracılığı ile birey “fizik ötesi nihai hakikatle iletişime geçer” (Tokur, 2020). Bu tanım doğrultusunda düşünüldüğünde gençlerin ilahi olanın desteğini hissetme isteği ve ihtiyacıyla Tanrı ile iletişim kurdukları, bu iletişimi de dua aracılığı ile sağladıkları söylenebilir. Dua etme ve diğer ibadetlerin huzur ve mutluluk sağladığını ifade etseler de katılımcıların çoğunun başa çıkma teması altında Tanrı veya dinî öğelerden bahsetmemiş olmaları, dinin gençler için yalnızca rahatlatıcı bir mekanizma işlevi gördüğünü ve hayatlarına sorumluluk getirmediğini düşündürmektedir.

Ek olarak katılımcıların neredeyse tamamının din ve Tanrı hakkındaki konuşmalarında daha çok duygu boyutuna odaklanırken davranış boyutuna pek değinmemeleri, hayatlarını dine göre yaşamadıklarını ifade etmeleri de bu bulguyu destekler niteliktedir. Bu bulgu kapsamında, dua aracılığıyla Tanrı ile iletişim kurduğunu belirten bazı katılımcıların, dualarına karşılık bulamadıkları ve bu nedenle Tanrı’nın adaleti hakkında sorgulamalar yaşadıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca, bazı katılımcıların dinin kendilerine bir anlam ve amaç vermesi gerektiğine inandıkları, ancak dinin bu beklentiyi karşılayamadığı ve dolayısıyla belirsizlik hissettikleri görülmektedir.

(K4E) *“Oooo çok iyi bizim Allah’a ilişkimiz. Ben dua ediyorum. 10 yıl sonra karşıma çıkıyor*

(gülerek)."

(K1E) "Allah korkum var tabi, Allah inancım da var, peygamberlere inancım da var. Ama bizim varoluşsal, yaratılış amacımızı doğrulayamıyorum. Kur'an-ı Kerim'de Allah'a ibadet edebilmemiz için yaratılmışız diye yazıyor. Ama ben buna pek inanmıyorum. Yani başka bir sebebi olmalı. Çünkü koskoca ve evreni yaratmış yani Allah."

Bu bağlamda, dinin bireylere kim olduklarını söylemesi, onlara bir amaç katması ve bireyler için bir teselli veya anlam kaynağı olması, buldukları gruba bir düzen sağlaması (Kartopu, 2006; Koenig, 2009; Tokur, 2020; Tokur, 2021) gerekirken katılımcıların yanıtlarında bu durumun aksine rastlanması dikkat çekmektedir. Ceylan'ın belirttiği gibi, psikolojik, fizyolojik, bilişsel ve çevresel değişimlerin yoğun olarak yaşandığı ergenlik döneminde dinin gençlere bir anlam ve amaç sunmaması, bireylerde hem dine karşı ilgisizlik hem de psikolojik sorunlara yol açma potansiyeli taşımaktadır (Ceylan, 2010). Bu durumun, gençlerin din algısını ve hayat algısını olumsuz yönde etkileyebileceği söylenebilir.

Hayatı, çevrelerini ve birtakım dinî modelleri, geleneksel dindarlığı eleştiriyor; hayatta bir anlam bulamıyor olmalarına rağmen, katılımcıların görüşleri göz önüne alındığında, din ve Tanrı algısı teması kapsamında gençlerin genel olarak olumlu bir Tanrı algısına sahip oldukları söylenebilir. Bu bireylerin derinlemesine sorgulayan bir bakış açısına sahip olmalarının; dikte edilmiş ya da giydirilmiş bir Tanrı algısına, inancına sahip olmamalarının ve böyle bir algıyı da kabul etmemelerinin Tanrı ile kurdukları ilişkinin olumlu olmasına katkı sağladığı düşünülmektedir. Tanrı ve din ile ilgili bilgileri az olsa da Tanrıya olumlu bakabildikleri ve ilişki kurabildikleri söylenebilir. Ancak hayatlarında bir anlam bulamıyorken olumlu bir Tanrı algısına sahip olmaları, ona karşı güven, huzur, mutluluk duyuyor olmaları dikkat çekmektedir.

Katılımcıların, din ve Tanrı ile ilişkilerini olumlu bir şekilde nitelendirse de yoğun dini şüphe ve suçluluk-günahkarlık duyguları yaşadıkları görülmüştür. Gençlerin daha çok arayış şüphesi ve kavramsal şüphe duymaları dikkat çekmektedir.

(K4E) "Tamam herkesin yaşadığı zorluklar var. Anlıyorum. Ama ben dünyaya geldiğimden beri zorluk yaşıyorum. Niye ben zorluk yaşadım? Başkasının başına gelse 68 de tamam kötü. Ama niye hayata böyle başladım?"

(K7K) "Kur'an'ın meali sadece erkeklere yarıyor, kadınlara çok yaramıyor. Özellikle şunu hatırlıyorum 'Eğer kadın sözünüzü dinlenmezse dövün!' diye meal varmış. O yüzden herkes uzaklaşıyor. 'İslam, erkek dini kadınların dini değil' diyorlar ama bence o kurallar ve kanunlar o döneme aitti. Bazıları devam edecektir ama bazılarının değişmesi lazım. Orada öyle yazıyorsa çeviri hatası da olabilir."

Sorgulanmış bir dini inanç, ergenin olgun bir dini inanca sahip olabilmesi için önemli bir unsurdur ve "daha bilinçli dindarlığın yolunu açar." Bu sorgulama, ergenin gelişim ödevleri ve fitratı göz önüne alındığında kaçınılmaz bir süreçtir. Geleneksel inanca sahip yetişkinlerin ergenlerde bu sorgulamayı görmek istemedikleri görülmektedir. Ancak

sağlıklı bir zihinsel ve dini gelişimin sağlanması durumunda dine dönüş gerçekleşebilir. Ergenlik döneminin eleştiri ve sorgulama yeteneğinin artması, çelişki ve çatışmaların çoğalması gibi özellikler göz önüne alındığında, katılımcıların hissettikleri şüphe ve çatışmanın doğal olduğu, bu dönemin gelişimsel özelliklerinin bir sonucu olduğu söylenebilir (Tokur, 2020; Hadfield, 1964; Yapıcı, 2016; Hökelekli, 1996). Dolayısıyla, bu dönemde katılımcıların şüphe, çatışma, suçluluk ve günahkarlık hissetmeleri beklenen bir durumdur.

Katılımcıların görüşleri incelendiğinde, “çevresel faktörler” başta olmak üzere “bilişsel” ve “psişik-duygusal etmenler”in (Tokur, 2020) gençlerde dinî şüpheye neden olduğu görülmektedir. Gençlerin, aile, toplum, dinî modeller ve siyasi figürlerin tutumlarından etkilenerek geleneksel dindarlık ile dinin istismarının din ve Tanrı ile ilişkilerini azalttığını ifade ettikleri görülmüştür. Ayrıca, bazı dindar bireylerin olumsuz tutumların, bireysel dini inançların dayatılması ve saygılı olmamak gibi durumların katılımcılarda rahatsızlık yarattığı ve bu hususların gençleri bireysel dindarlığa yönlendirdiği gözlemlenmiştir.

(K10E) *“Sistem de tam olarak izin vermiyor. Özgür olarak inançlarınızı yaşayabileceğimiz bir durumda, öyle bir sosyal çevrede olduğumuzu düşünmüyorum. Ayrıca çoğu insanın kendi yaşam görüşü hakkında iki yüzlü olduğunu, kendileri ile samimi olmadıklarını gördükten sonra ben de içten içe yaşamaya başladım.”*

(K9K) *“Çevredeki çoğu insan için öncelik dış görünüş, iç değil. Akrabalarımın, ailemin geneli böyle. Hepsi benim örtünmemi bekliyor. Bizim evde bile bitek ben namaz kılıyorum. Ama konuşmaya gelince herkes maşallah Müslüman, herkesin bir bilgisi var.”*

Dinî konulardaki görüşleri ve sorgulamaları nedeniyle bazı katılımcılar, aile, çevre ve toplum tarafından ötekileştirildiklerini ve inançsızlıkla itham edildiklerini ifade etmişlerdir. Bu durumun, katılımcıların geleneksel dinî inançları daha çok sorgulama eğilimi gösterip bireysel dindarlığa yönelmelerine ve yeni din algıları geliştirmelerine neden olduğu görülmüştür. Aile ve geleneksel dini inançların etkisinin azalması, birtakım toplumsal normların, ahlaki standartların reddedilmesi gençlerde kimlik ve değer boşluğu yaratmaktadır. Bu boşluk, bireyleri eski sorunlara yeni çözümler aramaya, boşluğu doldurabilecek yeni değerler aramaya itmektedir. Ancak bu arayışın bireyleri çıkmaza zorladığı ve onlarda kafa karışıklığına neden olduğu da görülebilir (Hunter, 1998).

Din ve Tanrı algısı teması kapsamında, anne babaların geleneksel dindarlığa yatkınlığı ve tarikat-cemaat çevrelerinden edindiklerini çocuklarına dikte etmeleri, aile-din ilişkilerinde ciddi sorunlar yarattığı gözlemlenmiştir.

(K11E) *“Bir hoca bir şey söylemiş ama resmîyette hocalıkla alakası yok. Anneme biz doğrusunu söylesek bile o hocanın söylediğini gelip bize söylüyor. Aslında hocanın söylediği şeyin dinle de hiçbir alakası yok. Ama o ‘hocalık’ konumundan dolayı söylediği şeyin annemde etkisi daha fazla olduğu için anneme biz bazı şeyleri anlatmakta çok zorlanıyoruz.”*

(K8K) *“Ailemle bu tarz dinle alakalı konularda, inanç konusunda çok çatıştık önceden. Ama artık tartışmamak için, onlarla çatışmamak için konusu açılabilir bile ben konuşmaya katılmıyorum.”*

Zaten pek iyi bir iletişimimiz olduğu söylenemez."

Çamdibi'ne göre, din eğitiminin temelini sevgiye dayalı iletişim olduğu belirtilmektedir. Sevgi, duygusal gelişimin önemli bir unsuru olarak dinî duygunun gelişmesine katkı sağlamaktadır (Çamdibi, 2003). Bu nedenle, ebeveynlerin çocuklarına din eğitimi verirken inançlarını dikte etmek yerine sevgi üzerinden bir ilişki kurmaları, Allah ve peygamber sevgisi etrafında eğitim vermeleri önemlidir. Nitekim gençlerin aileleriyle olan ilişkilerinin, din ve Tanrı'ya yönelik duygularını etkiledikleri söylenebilir. Aile bireyleri ile iyi veya derin ilişkiler kuramayan katılımcılarda, din ve Tanrı'ya yönelik güven duygusunun ön planda olması dikkat çekicidir. Bu durum, aile dinamiklerinin bireylerin din algıları üzerindeki etkisini vurgulamaktadır.

Katılımcıların çoğunun aileleriyle ilişkilerinin yanı sıra çevresel faktörlerden çokça etkilendikleri gözlemlenmiştir. Bilişsel faktörlerle ilgili söylemleri incelendiğinde de bu kapsamdaki düşüncelerinin çevrelerindeki geleneksel dindarlar, olumsuz dinî modeller veya yanlış ve eksik din eğitimi kaynaklı olduğu söylenebilir. Böyle bir din eğitiminin, Çamdibi'nin belirttiği din eğitiminin potansiyel katkılarına –insan benliğinin oluşumu, ahlaki değerlerin içselleştirilmesi ve bireysel ile toplumsal hayatın sürdürülebilirliği– (Çamdibi, 2003) engel olacağı ifade edilebilir.

Ek olarak, sosyal farkındalıklarının yüksek olduğu ve yaşadıkları ülkedeki toplumsal olaylara yönelik ilgi çekici tespitlerde buldukları görülen bu bireylerin, geleneksel dindarlık ile dini modellerin yol açtığı dini erezyon ile ilgili düşünceleri dikkat çekmektedir. Bizatihi bu dini modeller ve toplum tarafından ötekileştirilmeye, ayrıştırılmaya devam etmeleri; gençlerin dini şüphelerini giderebilecek dini modellerin olmaması durumunda gençlerin Tanrı algılarında bozulmaların meydana gelmesi, olumlu bir din ve Tanrı algısından uzaklaşmaları; bir süre sonra deist, agnostik görüşe ya da alternatif inanç sistemlerine yönelmeleri söz konusu olabilir.

Yine bu tema ile ilgili olarak katılımcıların, yoğun dini şüphe ve çatışmalar yaşasalar da dinî inanç ve tutumlarını net bir şekilde ifade ettikleri; ergenlik döneminde görülen, birden fazla dinî gelişim (Hökelekli, 1980) aşamasının özelliklerini aynı anda gösterdikleri görülmüştür. Bu durumun gençlerin karmaşık ve çok katmanlı bir dinî gelişim süreci içinde olmalarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Sonuç

Hallyu fenomeni ve kültürel etkileşim üzerine yapılan bu değerlendirmelerde, Güney Kore'nin yumuşak gücü aracılığıyla olumlu bir kamuoyu ve güvenilirlik kazandığı (Nye, 2004 akt. Macit, 2015), gençlerin eğlence sektörüne olan ilgilerinin dikkat çektiği görülmektedir. Güney Kore, Dış İşleri Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Ulusal Markalaşma Başkanlık Konseyi ile birlikte Hallyu'nun popülaritesini artırarak ulusal markasını uluslararası arenada tanıtmaya, yumuşak güç olarak kullanmaya yönelik çalışmalar yapmakta; Hallyu fenomeni "Güney Kore'nin küresel/küyerel, profesyonel lojistik-stratejik kültür endüstrisi ve yumuşak gücü" olarak tanımlanmaktadır (Jang - Paik, 2012;

Macit, 2015). Hallyu öğeleri ve kültür taşıyıcıları aracılığıyla ürünlerini pazarlayabilen ve bilinirliğini artıran Güney Kore'nin bu aracını canlı tutmak için de çeşitli girişimlerde bulunduğu söylenebilir. Takipçilerine dizi, film, müzik, dijital içerik gibi çeşitli faaliyetler ile "eğlence" (entertainment) sunan bu fenomenin bir endüstri, eğlence endüstrisi olduğu ve bu faaliyetlerin çok büyük bir kısmını ise eğlence şirketleri aracılığı ile gerçekleştirdiği görülmektedir. Söz konusu bu faaliyetler ise "kitleler nazarında oluşturulmuş imajlardan yararlanarak, büyük ölçüde kabul görmüş düşünce ve inançları, eğilimleri pazarlamakta ve satmakta"dır (Macit, 2015). Dolayısıyla, finansal kaygılar güden bu eğlence endüstrisi, her ne kadar bu çalışmada katılımcıların bu fenomene ait yapılar aracılığıyla çeşitli faydalar edindikleri görülmüş olsa da Güney Kore'nin eğlence endüstrisinde yaşanabilecek bir değişimin katılımcıları etkilemesi kaçınılmaz olabilir. Endüstrideki olası yön değişiklikleri, popüler içeriklerin niteliği, sunulan kültürel değerlerin içeriği gibi unsurların değişmesi, gençlerin bu fenomenle kurdukları ilişkiyi de dönüştürebilir.

Bütün bu bulgu, veri ve değerlendirmeler ışığında edinilen bilgiler, Hallyu fenomeninin gerek öğeleri gerekse kültür taşıyıcıları ile pek çok gencin ilgi odağı olduğunu göstermektedir. Ergenlik döneminin gelişim özellikleri göz önüne alındığında, bu tür bir ilginin ve eğilimin bu dönemde oldukça normal olduğu anlaşılmaktadır. İlginin farklı dönemlerde farklı düzeylerde yaşandığı, bireylerin ilgisinin aynı kalmayabileceği, zamanla değişebileceği veya tamamen sona erebileceği de söylenebilir.

Toplumun genel algısının, Hallyu'nun gençleri dinden uzaklaştırdığı, dinsizliğe yönlendirdiği ve kendi kültürlerinden kopmalarına yol açtığı yönünde olduğu gözlemlenmiştir. Ancak söz konusu bu çalışmada elde edilen bulgular, bu gibi sonuçların, gençlerin yabancı bir kültürle kurdukları etkileşim, yaşadıkları kültürel etkileşim sonucu oluştuğunu göstermektedir. Gençler, farklı bir kültürü tanımaya başladıklarında, çevrelerindeki bireyleri, toplumsal değerleri ve tutumları sorgulama eğilimindedirler ve bu yeni kültürün tutumlarıyla kendi toplumlarının değerlerini karşılaştırırlar. Bu süreç, onlara yeni bakış açıları kazandırır ve kültürel etkileşim sonrasında sahip oldukları fikirler, olasılıklar konusunda farkındalıklarının artmasına katkıda bulunur.

Gençlerin bu gibi tutumlar sergilemesinde yaşadıkları kültürel etkileşimin tesirinin olduğu söylenebilir. Bu süreçte yeni bakış açıları kazandıkları ve yaşadıkları kültürel etkileşimin ardından sahip oldukları düşünceleri, duyguları ve inançları yeniden yorumladıkları ve anlamlandırdıkları (Hill- Hood, 1999; Hökelekli, 1980; Kartopu, 2006), mümkün olana dair farkındalık düzeylerini artırdığı için bu gençlerin birtakım tutum ve algılarında değişikliklerin yaşandığı düşünülmektedir.

Gençlerin Hallyu'ya ilgisi, ergenlik döneminin gelişimsel özellikleriyle ilişkilendirilerek açıklanabilir. Ergenlik, kimlik arayışı ve sorgulamalarla dolu bir süreç olduğu için, bu tür kültürel etkiler gençler üzerinde güçlü bir iz bırakabilir. Nitekim çalışmada ele alınan bulgulara ek olarak Hallyu grubuna mensup bazı gençlerin, kültürel etkileşimler sonrasında giyim tarzlarından cinsel yönelimlerine, düşüncelerinden dini tutum ve inançlarına kadar çeşitli alanlarda değişimler yaşadıkları gözlemlenmiştir. Bu değişimlerin ise, çalışmada ele alınan bulgular ışığında, Hallyu'nun gençlerde zaten var

olan “boşlukları doldurması” ile¹ ilişkili olduğu söylenebilir. Bu noktada ise şu önemli soruyu sormak gerekir: "Gençlerde bu boşlukların oluşmasına neden olan faktörler nelerdir?"

Öneriler

Söz konusu araştırmanın bulguları doğrultusunda, ilgili paydaşlara yol gösterebilecek ve gelecekteki çalışmalara katkı sunabilecek çeşitli öneriler geliştirilmiştir. Bu kapsamda:

- Güney Kore kültürünün Türk gençleri üzerindeki etkilerini daha derinlemesine inceleyen çalışmalara ve boylamsal çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu etkileşimlerin dinî inançlar ve değerler üzerindeki yansımaları, sosyal bilimler alanındaki mevcut literatüre katkı sağlayabilir.

- Dini şüphelerin genellikle çevresel faktörlerden kaynaklandığı dikkate alındığında, bu faktörlerin gençlerin dinî inançları üzerindeki etkilerinin daha ayrıntılı şekilde ele alınması önerilmektedir. Gençlerin din ve hayat algılarındaki değişimlere yönelik daha fazla sosyolojik ve psikolojik analiz yapılmalıdır.

- Hallyu'nun gençlerin psikolojik dayanıklılıklarını artırmada etkili bir araç olabileceği göz önünde bulundurularak, Hallyu'nun yerini alabilecek yeni bir mekanizma geliştirilene kadar bu kültürel etkileşim unsurlarının sosyal destek mekanizmaları olarak kullanılması önerilmektedir.

- Değerler arayışında olan gençlerin, bu süreçte yaşadıkları zorlukların giderilmesi için toplum içindeki değerler ile uyumlu rehberlik ve eğitim programlarının oluşturulması önerilmektedir.

- Gençlerin rol modeller olarak seçtikleri figürlerin dinî ve toplumsal algılarına etkisini inceleyen daha fazla araştırma yapılması, gençlerin psikolojik gelişimleri üzerinde anlamlı katkılar sağlayacaktır. Ek olarak, gençlerin benimseyebileceği ve örnek alabileceği yerli, milli ve değer temelli rol modellerin ön plana çıkmasını destekleyecek politikaların geliştirilmesi ve bu tür bireylerin ortaya çıkışını teşvik edecek fırsatların sunulması önerilmektedir.

- Değerler konusundaki farkındalığın artırılması amacıyla, medya ve medya figürlerinin bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, akademisyenler, sanatçılar, oyuncular ve ilgili devlet kurumlarının iş birliği yaparak ortak bir çaba göstermeleri önemlidir. Bu iş birliği, gençlerin değer arayışlarını destekleyecek nitelikli içeriklerin üretimini teşvik etmeli ve bu alandaki paydaşların yetkinliklerini artırmalıdır. Bu bağlamda, medya yönetimi, içerik üretimi ve değerleri işleyebilme konusunda başarılı olan ülkeler ile bu ülkelerin politikalarının incelenmesi faydalı olacaktır.

Kaynakça

Argue, Amy vd. “Age and Religiosity: Evidence from a Three-Wave Panel Analysis” 38/3

¹ K11E, Kişisel görüşme

- (1999), 423–435. <https://www.jstor.org/stable/1387762?origin=crossref>
- Armaner, Neda. *Din Psikolojisine Giriş*. Ankara: Ayyıldız Matbaası, 1. Basım, 1980.
- Ayten, Ali. “İnsanın Anlam Arayışı ve Dinin Rolü”. *Diyanet Aylık Dergi*. <https://yayin.diyanet.gov.tr/makale/insanin-anlam-arayisi-ve-dinin-rolu/aliayten/sesli-makaleler/4741/142>
- Bahadır, Abdülkerim. “Ergenlik Döneminde Dini Şüphe ve Tereddütler”. *Gençlik, Din ve Değerler Psikolojisi*, 2002.
- Bahadır, Abdülkerim. *İnsanın Anlam Arayışı ve Din*. İnsan Yayınları, 2002.
- Bardakoğlu, Ali. “Bulûğ”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 6/413–414. Türkiye Diyanet Vakfı, 1992.
- Bardakoğlu, Ali. “Ehliyet”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 10/533–539. Türkiye Diyanet Vakfı, 1994.
- Bin, Chang - Yi, Yang. “A century of Korean narrative in Chinese literature”. *Social Sciences in China* 32/2 (2011), 118–136. <https://doi.org/10.1080/02529203.2011.573305>
- Cain, Susan. *Quiet: The Power of Introverts in a World That Can't Stop Talking*. New York: Crown Publisher, 2012. https://archive.org/details/quiet-the-power-of-introverts-in-a-world-that-cant-stop-talking-susan-cain_202007/page/n21/mode/2up
- Ceylan, Yılmaz. *Lise Öğrencilerinin Din Algısı*. Sakarya Üniversitesi, 2010.
- Chang, WoongJo - Park, Shin-Eui. “The Fandom of Hallyu, A Tribe in the Digital Network Era: The Case of ARMY of BTS”. *Kritika Kultura* 32/32 (2019), 260–287. <https://doi.org/10.13185/kk2019.03213>
- Cole, Luella. *The Psychology of Adolescence*. New York, Revised Ed., 1946.
- Cramer, Phebe. “Identification and its relation to identity development”. *Journal of Personality* 69/5 (2001), 667–688. <https://doi.org/10.1111/1467-6494.695159>
- Csikszentmihalyi, Mihaly - Figurski, Thomas J. “Self-awareness and aversive experience in everyday life”. *Journal of Personality* 50/1 (Mart 1982), 15–28. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1982.tb00742.x>
- Çamdibi, H. Mahmut. *Din Eğitiminde İnsan ve Hayat*. Çamlıca Yayınları, 2003.
- Çuhadaroğlu Çetin, Füsün. “Ergenlikte Psikososyal Gelişim Özellikleri”. *Türkiye Klinikleri* 2/7 (2006).
- Fischer, Hâkan vd. “Extraversion, neuroticism and brain function: A pet study of personality”. *Personality and Individual Differences* 23/2 (Ağustos 1997), 345–352. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(97\)00027-5](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(97)00027-5)
- Flaxington, Beverly D. “Understanding Introverts | Psychology Today”. 2016. Erişim 07 Nisan 2024. <https://www.psychologytoday.com/us/blog/understand-otherpeople/201601/understanding-introverts>

- Flint, Jonathan - Willis-Owen, Saffron. "The Genetics of Personality". Vogel and Motulsky's Human Genetics. 651-661. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg, 2010. https://doi.org/10.1007/978-3-540-37654-5_26
- Frankl, Viktor E. Man's Search for Meaning. Boston: Beacon Press, 4. Basım, 1992. https://www.academia.edu/36814800/Mans_search_for_meaning
- Gibson, Donald E. "Role models in career development: New directions for theory and research". Journal of Vocational Behavior 65/1 (2004), 134-156. [https://doi.org/10.1016/S0001-8791\(03\)00051-4](https://doi.org/10.1016/S0001-8791(03)00051-4)
- Giles, David C. - Maltby, John. "The role of media figures in adolescent development: relations between autonomy, attachment, and interest in celebrities". Personality and Individual Differences 36/4 (Mart 2004), 813-822. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(03\)00154-5](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(03)00154-5)
- Goldman, Ronald J. Religious Thinking from Childhood to Adolescence, 1964. <https://www.jstor.org/stable/3119006?origin=crossref>
- Gore, Susan - Aseltine, H. "Protective processes in adolescence: Matching stressors with social resources". American Journal of Community Psychology 23/3 (Haziran 1995), 301-327. <https://doi.org/10.1007/BF02506947>
- Gottlieb, Eli. "Development of Religious Thinking". Religious Education 101/2 (2006), 242-260.
- Hadfield, J. A. Childhood and Adolescence, 1964.
- Hall, G. Stanley. Adolescence, 1924.
- Haslam, S. Alexander vd. "Taking the strain: Social identity, social support, and the experience of stress". British Journal of Social Psychology 44/3 (10 Eylül 2005), 355-370. <https://doi.org/10.1348/014466605X37468>
- Hill, Peter C. - Hood, Ralph W. Measures of Religiosity. Religious Education Press, 1999.
- Hood, Ralph W. vd. The Psychology of Religion, 1996. <https://books.google.com.tr/books?id=ETVvk59xbc90C&printsec=frontcover&hl=tr#v=onepage&q&f=false>
- Hökelekli, Hayati. Din Psikolojisi. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2. Basım, 1996.
- Hökelekli, Hayati. Ergenlik Çağı Gençlerin Dini Gelişimi. Uludağ Üniversitesi, 1980.
- Hunter, Eagan. "Adolescent attraction to cults". Adolescence, 1998. <https://www.thefreelibrary.com/adolescent+attraction+to+cults.-a065352559>
- Hurlock, Elizabeth B. Adolescent Development, 1955. <https://archive.org/details/dli.ernet.425417/page/589/mode/2up>
- Hyunjoon, Shin. "Transnational K-pop machine searching for 'Asian' model through crossbreeding?" Popular Culture Co-production and Collaborations in East and

- Southeast Asia. 136-149, 2012. <https://doi.org/10.2307/j.ctv1nthhp.11>
- Jang, Gunjoo - Paik, Won K. "Korean Wave as Tool for Korea's New Cultural Diplomacy". *Advances in Applied Sociology* 02/03 (2012), 196-202. <https://doi.org/10.4236/AASOCI.2012.23026>
- Kakız, Sümeýra. Hayatın Anlamı ve Amacı ile Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Dini Başa Çıkmanın aracı Rolünün İncelenmesi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü, 2021.
- Karabekiroğlu, Koray. Ergenin Ruhsal Gelişimi - Gençlik Başımında Duman. İstanbul: Say Yayınları, 1. Basım, 2014.
- Karaca, Faruk. Dini Gelişim Psikolojisi, ts.
- Karaca, Faruk. Dini Gelişim Teorileri. Dini Gelişim Teorileri. Dem Yayınları, 2007.
- Kartopu, Saffet. Dini Yaşayıta Hayatı Sorgulama. Çukurova Üniversitesi, 2006.
- Kartopu, Saffet. "Dini Yaşayıta Hayatı Sorgulama ve Anlam Arayışı". *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2/3 (2013), 67-90
- Kasapoğlu, Abdurrahman. "Gelişim Psikolojisi Açısından Kur'an'da 'Bülûğ' Olgusu". *C. Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2 (2006), 275-298. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/603419#:~:text=Bülûğ ifadesi Kur%27an%27da,ihtiyarlık çağını tanımlar%2C tasvir eder.>
- Kayabay, H. İbrahim. Gençlik Psikolojisinde Din- Cinsiyet Çatışması ve Etkileri, 1989.
- Keskin, Alptekin. Güney Kore K-pop Popüler Kültürü ve Türkiyedeki Yansımaları: Sosyolojik Bir İnceleme. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, 2022.
- Kızılkaya, Mehtap - Kalgı, Mehmet Emin. "Farklı Meslek Üyelerinin Dogmatik Dindarlık, Ahlaki Yargı Düzeylerinin Hayatın Anlamı ve Amacına Etkisi". *Marife Dini Araştırmalar Dergisi* 21/2 (2021), 891-908. <https://doi.org/10.33420/marife.996682>
- Kim, Bok-rae. "Past, Present and Future of Hallyu (Korean Wave)". *American International Journal of Contemporary Research* 5/5 (2015), 154-160. <https://www.academia.edu/download/55837876/19.pdf>
- King, Michelle M. - Multon, Karen D. "The effects of television role models on the career aspirations of African American junior high school students". *Journal of Career Development*. Kluwer Academic/Human Sciences Press Inc., 1996. Kluwer Academic/Human Sciences Press Inc. Erişim 06 Ağustos 2024. <https://doi.org/10.1007/BF02359291>
- Kitreerawutiwong, Nithra vd. "Predictive Factors for the Sense of Community Belonging Among Older Adults in Lower Northern Thailand". *Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences* 14/4 (01 Kasım 2020). <https://doi.org/10.5812/ijpbs.105564>
- Ko, Nusta Carranza vd. "Landing of the wave: Hallyu in Peru and Brazil". *Development and Society* 43/2 (01 Aralık 2014), 297-350.

<https://doi.org/10.21588/dns.2014.43.2.008>

Koca, Gülçin. Ergenlik Dönemi ve Din algısı 17 Ağustos 1999 Depremi yaşayan ergenler üzerine bir araştırma, 2007.

Koenig, Harold G. "Research on Religion, Spirituality, and Mental Health: A Review". *The Canadian Journal of Psychiatry* 54/5 (2009), 283-291. <https://doi.org/10.1177/070674370905400502>

Kuruçay, Yasin. Ergenlerde Dindarlık ve Hayatın Anlamı Arasındaki Çok Yönlü İlişki Üzerine Bir Araştırma. Bursa Uludağ Üniversitesi, 2019.

Laffan, Derek A. vd. "The role of cyberbullying victimization in the relationship between adult BTS fans' psychological sense of community and wellbeing". *Journal of Community Psychology* 51/4 (21 Mayıs 2023), 1479-1494. <https://doi.org/10.1002/jcop.22924>

Larson, Reed. "Secrets in the bedroom: Adolescents' private use of media". *Journal of Youth and Adolescence* 24/5 (Ekim 1995), 535-550. <https://doi.org/10.1007/BF01537055>

Laurenceau, Jean-Philippe vd. "Intimacy as an interpersonal process: The importance of selfdisclosure, partner disclosure, and perceived partner responsiveness in interpersonal exchanges." *Journal of Personality and Social Psychology* 74/5 (1998), 1238-1251. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.5.1238>

Lee, Hee-Chul. Siyasi, Ekonomik, Askeri ve Kültürel Açından Türkiye-Kore İlişkileri. Türk Tarih Kurumu, 2007.

Lee, Keehyeung. "Mapping Out the Cultural Politics of 'the Korean Wave' in Contemporary South Korea". *East Asian Pop Culture*. 174-189.

Hong Kong University Press, 2008. <https://doi.org/10.5790/hongkong/9789622098923.003.0010>

Lee, Sangjoon. "Introduction: A decade of hallyu scholarship: Toward a new direction in hallyu 2.0". *Hallyu 2.0: The Korean Wave in the Age of Social Media*. 1-28, 2015.

Lockwood, Penelope - Kunda, Ziva. "Superstars and Me: Predicting the Impact of Role Models on the Self". *Journal of Personality and Social Psychology* 73/1 (1997), 91-103. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.73.1.91>

Macit, Mustafa. Elin Korelisine El Salladım. Kitap & Cafe Serüven- Gece Kitaplığı, 2015.

McMillan, David W. - Chavis, David M. "Sense of community: A definition and theory". *Journal of Community Psychology* 14/1 (1986), 6-23. [https://doi.org/10.1002/1520-6629\(198601\)14:1<6::AID-JCOP2290140103>3.0.CO;2-I](https://doi.org/10.1002/1520-6629(198601)14:1<6::AID-JCOP2290140103>3.0.CO;2-I)

Michalski, Camilla A. vd. "Relationship between sense of community belonging and selfrated health across life stages". *SSM - Population Health* 12 (Aralık 2020), 100676. <https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2020.100676>

- Miller, Patricia H. "Gelişim Piskolojisi Kuramları", 2008.
- Mohd Jenol, Nur Ayuni. K-pop Fans' Identity and The Meaning of Being a Fan. Universiti Sains Malaysia, 2020.
https://www.researchgate.net/publication/342782225_Kpop_Fans'_Identity_and_The_Meaning_of_Being_a_Fan
- Monis, Şeyma - Tokur, Behlül. "Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Amacı Alt Boyutları ve Dindarlık İlişkisi". *Journal of Analytic Divinity* 5/3 (2021), 150-170.
<https://doi.org/10.46595/jad.1021185>
- Morgenroth, Thekla vd. "The motivational theory of role modeling: How role models influence role aspirants' goals". *Review of General Psychology* 19/4 (2015), 465-483.
<https://doi.org/10.1037/gpr0000059>
- Nils G.Holm. *Din Psikolojisine Giriş*. İstanbul: İnsan Yayınları, 3. Basım, 2018.
- Nye, Joseph S.. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: PublicAffairs, 2004.
- Oğuz, Mahiyenur - Tokur, Behlül. "Erik Erikson'un Psiko-sosyal Gelişim Kuramı Bağlamında Erdemlilik". *İnsan, Din ve Erdemlilik*. ed. Mustafa Çakmak - Hüseyin Algur. 964. İstanbul: Dem Yayınları, 1. Basım, 2022.
<https://dem.org.tr/yayin/ekitaplar/2022/12/insan-din-ve-erdemlilik>
- Oh, Chong-Jin - Chae, Young-Gil. "Instructions for authors, permissions and subscription information: Constructing Culturally Proximate Spaces through Social Network Services: The Case of Hallyu (Korean Wave) in Turkey". *Uluslararası İlişkiler* 10/38 (2013), 77-99.
- Onur, Bekir. "Ergenlik psikolojisi". Hacettepe Taş Yayıncılık Ltd. Şti. Ankara, 112-118.
- Öcal, Mustafa. "Okulöncesi ve İlköğretim Çağı Çocuklarının Allah Tasavvurları Üzerine Bir Araştırma". *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 13/2 (2004).
- Öztan, Arzu. *İnsanın Anlam ve Mutluluk Arayışında İnançın Rolü*. Bursa Uludağ Üniversitesi, 2019.
- Patterson, Joan M. "Families experiencing stress: I. The Family Adjustment and Adaptation Response Model: II. Applying the FAAR Model to health-related issues for intervention and research." *Family Systems Medicine* 6/2 (1988), 202-237.
<https://doi.org/10.1037/h0089739>
- Peek, Lori. "Becoming Muslim: The Development of a Religious Identity". *Sociology of Religion* 66/3 (2005), 215-242. <https://doi.org/10.2307/4153097>
- Regatieri, Ricardo Pagliuso. "Development and Dream: on the dynamics of K-pop in Brazil Development and Society". *Development and Society* 46/2 (2017), 505-522.
<https://doi.org/DOI.10.21588/dns/2017.46.3.006>
- Reisner, Erwin. *Krankheit und Gesundung: Eine Theologisch-Philosophische Sinndeutung*.

- Berlin-Dahlem: Letner Verlag, 1996.
- Reker, Gary T. - Wong, Paul T.P. "Personal meaning in life and psychosocial adaptation in the later years". *The Human Quest for Meaning: Theories, Research, and Applications*. ed. Paul T.P. Wong. 433-456. New York London: Routledge, 2012. <https://doi.org/10.4324/9780203146286>
- Sandström, C. I. Çocuk ve Gençlik Psikolojisi, ts.
- Sperling, Abraham P. *Psychology Made Simple*, ts.
- Steger, Michael F. vd. "Meaning in life across the life span: Levels and correlates of meaning in life from emerging adulthood to older adulthood". *Journal of Positive Psychology* 4/1 (2009), 43-52. <https://doi.org/10.1080/17439760802303127>
- Steger, Michael F. - Frazier, Patricia. "Meaning in life: One link in the chain from religiousness to well-being". *Journal of Counseling Psychology* 52/4 (2005), 574-582. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.52.4.574>
- Sun, Meicheng - Liew, Kai Khiun. "Analog Hallyu: Historicizing K-pop formations in China". *Global Media and China* 4/4 (2019), 419-436. <https://doi.org/10.1177/2059436419881915>
- Şentürk, Habil - Yakut, Selahattin. "Hayatın Anlamı ve Din". *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 33 (2014), 45-60.
- Tajfel, H. *Differentiation between social groups: Studies in the social psychology of intergroup relations*. London: Academic press, 1978.
- Thouless, Robert Henry. *An introduction to the psychology of religion*. New York: The Macmillan Company, 1923. <https://archive.org/details/introductiontops0000robe/page/115/mode/1up>
- Tokur, Behlül. *Din Psikolojisi Dersi: Yüksek Lisans Ders Notları* (2021).
- Tokur, Behlül. *Klasik ve Güncel Konularıyla Din Psikolojisi*. Son Çağ Akademi, 1. Basım, 2020.
- Tokur, Behlül. "Ahlaki Çözülme, İdeal İnsan ve Hayatın Anlamı Bağlamında Atebetü'lHakâyık". *Bilimname* 2019/40 (2019), 173-194. <https://doi.org/10.28949/bilimname.597315>
- Tokur, Behlül - Doğan, Hümeysra Ahsen. "Gençlerde Kimlik Algısı ve Dinî Hayat". *Eskiye* 50 (2023), 705-722
- Tracy, Frederick. *The Psychology of Adolescence*, 1925.
- Trzcińska, Julia. *Polish K-Pop Fandom: Phenomenon, Structure & Communication*. Poland: Trickster, 2018. https://www.researchgate.net/publication/331733121_Polish_KPop_Fandom_Phenomenon_Structure_Communication

- Vanhooren, Siebrecht vd. "Focusing, the felt sense, and meaning in life". *Person-Centered and Experiential Psychotherapies* 21/3 (2022), 250-268. <https://doi.org/10.1080/14779757.2022.2028660>
- Wolf, Susan. "Hayatın Anlamı". *Hikmet Yurdu Düşünce - Yorum Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi* 5/9 (2012), 193-197.
- Yapıcı, Asım. "Müslüman Türk Kültüründe İnanç Gelişimi: Bir Model Denemesi". *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 83-113.
- Yoon, Sunny. "K-pop Fandom in Veil Religious Reception and Adaptation to Popular Culture". *Journal of Indonesian Islam* 13/1 (2019), 1-20.
- Yörükoğlu, Atalay. *Gençlik çağı*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1985.
- "Hallyu fans reach 200 million threshold worldwide", ts. <https://www.donga.com/en/article/all/20240315/4814959/1>
- "Sensation versus Perception", ts. <https://openstax.org/books/psychology-2e/pages/5-1-sensation-versus-perception>
- "The Contents of Perception", ts. <https://plato.stanford.edu/ENTRIES/perception-contents/>
- "건 세계 한류동호회원 현황", ts. <https://www.kf.or.kr/koreanstudies/hallyu.do#none>